نوټ: اسم کتاب در صفحه ۴ سطر ۴ ذکر شده

بسم الله الرحمن الرحیم

حمد و ثنا ده هغه خدای ته چه انسان ی پیدا کړ او بیان لوکا او تمیز ی
ورکا له نورو حیوانانو په نطق؛ او و یا سره او خپل کلام پاک ی نازل کا په افصح
بیان سره چه هغه معجز او ابلغ دی له کلام د ټولو بلغا او فصحا ستاینه او
سپاس دی هغه خاوند لره چه بلید ده نسته بل خاوند او نه به پیدا شی دوگره لو
ښنیش دی دی په انسانان پخوب و ښرو یالی او د هر ی بلیغ و نیا
ملهم دی درود نامحدود پر هغه پیغمبر دی علیه الصلوات والسلام
چه موږ ته ی راوښوله سمه لاره او روده

بیت

دی دی رهبر د کائناتو تر ده جار شم
دی دی ناموره مخلوقاتو تر ده جار شم

خدای رحمتونه دی وی د ده پر اولاد او اصحابو چه پر اسمان د هدی

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

رهبر ستوری دی او د پیغمبر دګوتمی غلاف غمی کړ دوی نوای د دین
سپه‌سالار بدلاموبه ورکړ دوای او د رحمت ور بونسکور

بیت

د بهدی دا اسمان ستوری ‌‌ ‌‌ ځی رڼا یی لور په لوری
تپید زموږ می کړه روښاند ‌‌ ‌‌ ذوی د دوی خوږ پچاند

بخاص کړه د خدای رحمتونه د دوی نازل پر څلورو یارانو د نبی پر غوره ملګریو او ده پر ټولسیو او خاندان اما بعد په دی پوهیږی چه دنیا د انسه غوره خاصه ده او د نطق تاج خدای د کرمنا تاج دی چه خالق تعالی د غوره خاصه آدم پر سر نسکور کړ او پیهره زمانه کی خدای تعالی پر انسانانو کی غوره شاعران او د دنیا خاوندان پیدا کړل چه الشعراء تلامیذ الرحمن دګلو سوا او د دوی د دنیا وی برکلد داسی خوږی دی چه انسان زړه انشراح په موی او د خوږ ورزی ومرهم وی زه چه محمد هوتک یم او په اصل پښتون په قندهار کښی اوسم لږ پیر ده چه په ویلو د داسی دنیا وبحث یم او د ښپی او ورځی می هم د غد کار دی دا د ډیرو وقتونه تیر سول چه ما غونبته یم زه دیره

شاعرانو

(c) ketabton.com: The Digital Library

شاعرانو تذکرہ و کاندم او د دوی احوال سرہ راتول کاندم مگر زمانی ماتہ فراغ نہ
را کاوہ دا ہیلہ می پہ زړہ کی وہ چہ سوہ ځکہ چہ پر قندہار د ظلم او د جفا تورتم پروت
وہ او ہیڅ آرام نہ درلود او نہ فراغ گاہی بہ مغولو چپاو نہ کړل او گاہی بہ د گرگین
د ستم سوران وہ اوس چہ حق تعالی موږ خلاص کړو لہ ہغو ظلمو څخہ او فارغ سوہ
زړونہ زموږ او زموږ ملک حاجی میرخان علیہ الرحمۃ دوی لہ قندہارہ ویاستہ
او پښتانہ ی د دوی لہ جورہ آزاد کړل نو زما زړہ فارغ سولہ اندوہ او قلم می را وا جنبیت
ہغہ وقت چہ زمانہ ارادہ ی خبر سوہ موږ د پښتنو د ستر گو تور امام المسلمین و
ابن قاتل الرفضہ والکافرین شاہ حسین ادام اللہ دولتہ الی یوم الدین   بیت

د پښتنو پادشاہ حسین ہوتک — پہ ملکانو کی دی دی لوی ملک
د حاجی میر غلجی زوی گرد نہ — خالقہ تل دوی ځلان داغی

نوی زہ وغوښتم خپل دربار تہ او ماتہ ی تشویق وکا او الطاف ی ښکارہ کا
پہ دا خپلہ ارادہ پورہ کاندم او د پښتنو شاعرانو حال سرہ راتول کاندم ځکہ
چہ زموږ پادشاہ او د ښنالم خپلو ډیرہ سر شاہ د حسین خلد اللہ ملکہ و سلطنتہ
ہیڅ پلہ ہم د ښی دنیا خاوند او د پښتنو د شعر شوقمن دی نو ما وغوښتہ چہ زړہ زړہ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملي سي او د پښتنو د شاعرانو احوال بتول کړسي ښکاره دوي په ماله ن

د ډیرو شاعرانو د پښتنو احوال ندرا بتول کړي دي او هغه وقتونه

زیدم له وګړیو تخم مي د ډیر سنه حالونه او ریدلي دي او اوس هغه متو ا

ل الله په عوسنبتي کا بزرم دي کتاب نوم دي پټه خزانه ځکه په دل

ر اغلي دي په پټه واو نو ښکاره خالق تعالی دي لټوله مسلمانان

ت موږ د پادشاه سیوري دي تل دي او دایم په دغه کتاب چه ما

او سح و د جمعه ۱۶ د جمادی الثاني سنه و سنه ۱۱۴۱ هجري

د درو خزانو منقسم دی لمړی خزانه په بیان د هغو شاعرانو چه م ا

دوهمه خزانه په بیان کي د هغو شاعرانو چه اوس ژوندي دي

په بیان لبې د هغو ارتینو او ښځو چه دو پښتنو ند با د

لمړی خزانه

د هغو شاعرانو چه پخوا تېر سوي او موږ ته د دوی وینا دی ښکاره د

المشایخ قطب العارفین و زبدة الواصلین بابا هوتک علیه الرحمة

(c) ketabton.com: The Digital Library

تولد شوی و او د تولر پلار بابا غلجی و رحمة الله علیه چه پخپل وقت کښی مشر گڼل کیدی د پښتنو

بیټنیک په التغر کی دیره ید لی و په سنه هجری ۶۶۱ کی او هغه وقت چه لوی ستو

نوری کا د خدای عبادت او په التغر او سوری کښی د قوم سردار او با دار و نقل دی

چه په هغه وقت کی به بر خل مغولو دار غند او یر غام و لوټ کاو اتغر او اولان او کلات

بری تالا کول بابا هوتک پخپل قوم نه راټول کړل او د سوری غر سردی یر مغولو شخه د بو تله

ستړ دی جگړه کی مغول تالا سول او د پښتنو گرندیو دیرو وشرل مانته پخپل پلار داود خان

داسی نقل دکا چه سوری غر په دغه روغ د مغولو په وینو داسی لجند سو چه پلو شو

د لمر به بریښنا مانده کا په دی شخړه کښی پښتانه لبر او بی څواک و چه د سرو مغولو

بیت سر راغله او اخیستدی و کانو یو څو غښتلی د بابا هوتک خیلوان و مړل بابا هوتک

په لوړ ... داسه ... بولوله او په غښتوی د مغولو تر ... نه شیرل غښتلو میر و

بچه دا سندره او رمیدله په جگړه تو دیدل تر څو چه سوری غر د مغلو په وینو ولاړه

او تول ی پېښاکړل هغه سندره زما پلار علیه الرحمة داسی راته ویلی

بیتونه

پر سوری غر بل راته نن اور دی || وگریه جور راته پیغور دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

پر کلی کور باندی مغل راغی
غبنلیو تنگ کړی دا موو اردی
په پښتنخا یی بلخلو دی
آدم رغی غبنلیو راسی
توری تیری غشی تر بلاسی
زلمو په غشیو کړی وار وند
ور وړاندی کړی چپل تتر وند
زیاد زلمو وینی بهیږی
میرځی زغلی او تر هیږی
پښتنو هلی پر غره جنگ دی
مهال د توری دی ونگ دی
زلمو پر ننګ ځانونه مړه کړه
د پښتنخا ځکی ساته کړی

هم په غزنی هم په کابل راغی
مغل راغلی په تلوار دی
پر کلی کور باندی مغل راغی
پر تنگ و لار د پښتنخا سی
پر کلی کور باندی مغل راغی
د تیرو توړو گزار وند
پر کلی کور باندی مغل راغی
ځکلی او غروند په سر کیږی
پر کلی کور باندی مغل راغی
سور غر په وینو دوی رنگ دی
پر کلی کور باندی مغل راغی
دښمن په غشیو مو پلید کړی
پر کلی باندی مغل راغی

نقل دی چه بابا هوتک د مغولو سره ډیر جنگونه وکړل او دارغنداو پوری خوا ته ی وشړل او هر کله به د اتغر او مرغی غبنلیو پر دوی یرغلونه کړل او په غرونو

۱- مغول

(c) ketabton.com: The Digital Library

په مغول ننوتل بابا هوتک په سپين بږيري سوځري نه دى نو يا كال وپه سنه ٧٤٠ هجري وفات سو

ذکر د كاشف اسرار شيخ ملكيار په د بابا هوتک

نقل كا مشر زوى واو تر هغه پلار وروسته دى د قوم د مشرتابه بګړى په سر كړله

تر ى چه ملكيار بابا ډير غښتلى او قوتمند سړى وپه جنګو كى به له لسو تنو سره به وپه هغه سند چه بابا هوتك وفات سو ملكيار بابا د پخو ويښتو كالو زلمي دهسي واليچه ملكيار بابا پر سپورى به پلتو كى ډير پهلوان راتول كړل او هلته دى كاريز وند و كښل او خپل زلمي ى په كښتنو كر نه وګمارل مغول چه په دغو وداښو غوږ ن سول پر سپوري ى يرغل وكا او د ملكيار بابا سره ډير سخت جنګونه وسول په دغو جنګو كښى د پښتنو ډير وراني سوي او ځني ولا ړل مرغى او بره وب ته ځني هم وختل ته والړى خو اته هلته دى خپل زلمى سره يتول او بيرته

راغلل مغول ى وشړل او سپوري ى بيا ودان كړه هسى نقل كا چه په سنه ٧٤٩ هجري كى په پسرلي اتر نک ډير ډک سو په سختو نيزو او په يو ه مياشت ى چه نوموړ وخوړ او د کړ غاړى غاړى بهيدى ملكيار بابا چه د ترنک ځنډ و ته راغى هسى سندره ى وويلى

سندره د ملكيار بابا

ترنک بهيبري ترنک بهيبري غاړى ترغاړى زماز رګى خوخيل لالى غواړى

(c) ketabton.com: The Digital Library

که مړ وزده مړ وزده + د ترنګ مړ وده + خاوند دی چه + چه د مړګی موی + زما خیله سوده

که نیزدی نیزدی + نیز د بیلتون دی + نزه نیز وړ می + په و یرژ ړ لی + په غم ژ بون دی

که اوږدی اوږدی + په زړه می اوږدی + دا اوسېږ چ کا + د ویر نیز وند + بل د یر په زور دی

ځمځنځ یوسه + سپینی سپوږمیه + ورته وو ایه + چه ترنګ تال کړم + ستا له خو لګیه

که خړو خړو + او بوسوان کړی + بل ملګیار دی + پاته لیار دی + سوب ی بجا ان ...

نقل کا چه ملکیار بابا دا سندرې وو یلی د خاوند په قدرت ترنګ یو او بل د لرګی مه او بې او دلته درود

دیوی ځنډی او بلی ځنډی په نلو او غږ د لبن بند سو په ترنګ یو پل جور سو ملیار بابا هم

پرد ي پل تیر سوا و خپل مقصد ته وا صل سو نقل کا چه یوه ورځ ملیار بابا

د خپل تره تو خی کورته ولاړ او د خپل تره زوی نور باباې و لید چه غشي تیره کا ملید غشي پښته

وکا چه تره بوره دا څکړی ښځه ویل د مغلو په جګړه کی ستا ملا تړم ملیا بابا دعاه کړه ورته

چه تره بوره تل سو مین اوسی وایی چه هر وقت به نور بابا په جګړه کی برې موند او ما ته ی د هیچا

په یاد نه ده هسی نقل کا چه یوه ورځ د مغلو تاړاک پر سیوري راغی او ښځه وتښت

د ملکیار بابا په کلا کی څو ک نه و پیرته له ښځمینو نور بابا چه خبر سو ژر ی ځان ښځه کوټ

ته ورساوه او په یوه تن ی مغوله شړل او ډیری مړه کړل دا قول د ملکیار بابا دعا برکت و

ذکر

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د مقبول سبحانی غوث صمدانی شیخ خربنبون صاحب رحمة الله علیه د پښتون بابا
د کسي د عبدالرشید مهمندی و خاوند تعالی ده ته ښکاره کمالات او کرامات ورکړي وه د خدای
په عبادت به بخت و نقل کا چه د پلار په ژوندکی لا رخصت سوا و د خپلو اولاد و سره
راغی که کسی ځخ غوری مرغی نه او کله به و لاړ د غندان غره ته او هلته به ی خدای تعالی
ستاید او ښمانځه او په کال کی به یو وار تلی د خپل تره بیتنی نیکه لید نه به ی کوله او پسله وفات
به ی هم زیارت ته ورتلی خربنبون بابا د شیخ اسماعیل سره چه د بیتنی نیکه نوی ځوی و
او هغه وخت په خربنبون د کسی له غره غندان ته راتلی تر اسماعیل بابا به ده سپی د یر
وشړل سپی وایی چه یو وقت خربنبون بابا او اسماعیل د سرپی او بیتنی نیکه په مخ کښی
ناست و د دوی کور و د کسی پر غره نو خربنبون د پلار او تره لخوا په تګ او هم رخصت
ماذون سو اسماعیل نیکه داسی ناری وکړلی

که یون دی یون دی + مخکی بلیتون دی + له کسی غره ځخ + ځی خربنبو ندی
که ورور ورور ه + خربنبون ورور + ته چبلیتون کړی + زما و پیر ته ګوره
په چی مرغی له + تورنیا کرغی له + همزولی یا ته + ځی څه برغی له
د خدای د یا ره + خربنبون یاره + په پیرمو نکړی + زموږ کهول دا ره

(c) ketabton.com: The Digital Library

زړه می ربېږی + یار می بېلیږی + بیاتون ی اوردی + ځان پهٔ سو ځیږی

نقل کا چهٔ اسماعیل بابا خربنبون بابا هسی عبرگون وکاوه

څلوریځ د خربنبون بابا

بېلتانه نار می وسوځ پهٔ کور باندی — انډیو هیرېږم چه به شو وی کله چش یه ورباندی
له خپلوانو به بېلېږم پهٔ سرو سترګو — دوارهٔ ستر ګی می پهٔ وینو دی ښه باندی
اسماعیله ستانا رومی زړه ګی مری کی — بېلتانه خربنبون بیا له تاپردی کی
نه هیرېږی که می بیا نه ستا یادی کی — پهٔ چپرو د ویر به پری سی زړهٔ مراندی
ځمه ځمه پهٔ ارمږ دیون حی د ی ټیح کلهٔ تهٔ — دیانه ځوری به اچوم وترنج تهٔ
ستاسی یاد به می وی لبسٔ زړه وسیخ تهٔ — که دا مځکه غوونه بقولشی لاندی باندی

نقل کا چهٔ خربنبون بابا ولاړ یه مرغه کی هیشت سو او هلته هم وفات سو پهٔ کال هجری ٤١١ و سنه وروسته ی زامن هم پهٔ غوره (مرغه) کی او سیدله او د کاسی اولاد بیا ړ تهٔ ولاړه د کسی غرهٔ او پښین پهٔ لټو کی هیشته سول او د کند او زمند اولاد وند ځای ره سول او ولاړل د ننګرهار او خیبر او پېښور لمتی ی و نیولی

ذکر د قدوة الواصلین مظهر تجلیات الهی شیخ متی خلیل غوریا خیل سربنی علیه

(c) ketabton.com: The Digital Library

الرحمة الله الولي شیخ متی د شیخ عباس زوی و چه عباس د عمر او عمر د خلیل زوی و خلیل
د غوریا غوریا د کند بن خربنبون زوی و چه حضرت سربني قدس الله سره له زامنو څخه و
زما پلار علیه الرحمة و مانه داسې نقل وکا چه د خربنبون علیه الرحمه مرګ په مرغه کې و
او اولادې هم په ارغسان او مرغه او پښین کې سره خپاره شول څینې ورله د
جنوب او کوږک غرو ته او امران او حسن د شیخ متي ورونه په رښغه غره اوسیدل
چه ورو ته د مشرورو په نامه مشهور شو د خواجه امران غرا و بي خالا د دوی
غور په پښین کې و چه هورې ی زیارت دی یو بل وروری و په ګرمام کې شیخ دی
نقل کا چه شیخ متي قدس الله سره په کال هجري ۶۲۳ه زیږیدلی وا و په عمر د پنځه
شپیتو کالو د ترنک له ~~روده~~ په غاړه وفات شو او په رښغه غونډی لویه شیخ دی چه
کرامات باندې سي نقل کا چه په رښغه غونډی هیڅ او به نوی او دلی له لی پیښتا نه او لاده
چه په دوبي دده زیارت ته تلل د ترنک له روده به ی او به وړ سره و نیولی یو ورځ
شیخ محمد زیهږد ده مشر زوی دده په زیارت کی دننه دیر تږی و کړه ی نقل د متي بابا
له قبره سره نژدې ی او به را د غور څیدی او هلته بهانده چینه پیدا شوه دا او به تر
اوس هم بهیږی او زائرین ئې څښي نقل کا چه شیخ متي بابا لوی زاهد او عابد

(c) ketabton.com: The Digital Library

او په خاوندمین سرې وو ده اولاد و لا پل او په پیښور او بدرنی کې میشته سول او هلته له دوی څخه لوی لوی ستانه راوتلی شیخ زهیر د شیخ امران څخه روایت کا چه شیخ متی بابا لوی عالم او د دین مرشد وو په غندان کې ی یو کتاب وکښلی چه نوم ی و د خدای مینه په دغه کتاب کې متی بابا خپل شعرونه هم وکښل او د اسې مناجاتونه ی وویل چه د هر وند ی وبلې کول دغه یو شعر بالخپله پلار زما او ریدلی و چه نقل ی کاندم

شعر

پر لویو غرو هم په دښتو کې　　په لوی سهار په نیمو شپو کې

په غاړه بوغ او په شپیلکو کې　　یاد وې ژر لو په شپیلو کې

هول ستا د یا د ناری سوری دی

د استا د مینې ننداری دی

جنډی زرغون له په بیدیا دی　　د بربنا خواته په خنداد ی

ترنک چه خر دی په ژړا دی　　دا هول اغیز د مینې ستا دی

هوله ښکلل دی ستا له لاسه

ای د پاسوالو پا سه پاسه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کہ لمر سرو بنا ندی ی پیین دی | یا د سپوږمیه تندی ورین دی
کہ غوړی شکلی پر تمین دی | لکه هنداره ع د سپین دی

ستا د شکلا دا پلوشه ده
دا ی یو سپکه ننداره ده

دلته لوی غرونه زرغونیږی | د شروند وږمی پکښ چلیږی
بوراوی شا وخوا کریږی | سترګی لیدو ته ی هیښیږی

لوی خاونده مقتدر ته ی
تل د شری په شکلا یده ی

خاوند شکلی ستا جمال دی | ښکاره ی لوی پلو کمال دی
که وریځ که شپه که پیری کال دی | ستا د قدرت کمکی مثال دی

ستا د لو رو نو یو رنا ده
دلته په هره تما شا ده

زړه می دا ستا دینی کور دی | سوی دعشق په سو ځنداور دی
رپی ی وتا ته ستا پر لور دی | بلیدی ښځ دی ورکړی پلور دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا د جمال په لیدو بنا د دی
که نه وی د غم رنځور بربا د دی

په غرو کی ستا د عشق شیبلکی دی | د دی نری په عشق سمی د ی
که غنچه که وو ره که پنډ نری دی | ستا د جمال خری هر شی د ی

چه په دنیا می سترگی پری سوی
ستا د جمال په ننداری سوی

نه هسک نه محکه و نه تور تم و | تیاره خپره و هتول عدم و
نه ابلیس ښی آدم و | ستا د جمال سو چه پیر تم و

په سو پنکاره ښکلی دنیا سوه
رڼی خلق
د پنځ پر لوری ی رڼا سوه

نه چه څرگند پر دی دنیا سوم | د ښکلی مخ به تماشا سوم
ستا پر جمال باندی شیدا سوم | لیخپلی ستی ره احلا سوم

په ژړا ژاړم چه بیلتون دی
یمه پردیسی بل می توون دی
ژ ی جای

(c) ketabton.com: The Digital Library

وګړيو ولې مني ښاري | سوري هي اوري غاړې کړلي
ته غواړې څو وايې څه باندې | خپل توان او کوم وکلي مزاړي

چو ئې چه بيل سي ينمد خواسي
تل ئې دبڼ په لور رڼا سي

نقل کاوه سي چه د شيخ متي عليه الرحمة کتاب د خداى مينه به تل دده پر بديره پروت و او وګړيو به هغه ياري کي بېغول او هر چا به ويل تو به ئې ژړل هغه وقت چه مغول راغلل هغه کتاب ئې واخيست او ورسته نسو څرګند چه څه سو

ذکر د جهان پهلوان امير کروړ زوى د امير پولاد سوري غوري. نقل کا مذ بدة الواصلين شيخ کته متي زى غوريا خيل پخپل کتاب لرغوني پښتانه کي چه دى نقل کا له تاريخ سوري څخه چه په بالشتان ئې ليکلى او مونږ لى و شيخ کته عليه الرحمة هسې وايي چه په تاريخ سو کي راوړي چه امير کروړ د امير پولاد سوري زوى و چه په کال ۱۳۹ سنه هجري د غور په منديش کي امير سو او جهان پهلوان ئې باله وايي چه د غور کوټونه او د بالشتان او خيسار او تمران ماڼۍ ده پر کوشک ئې ټول وينول او د رسالت له نهول ئې په خلافت کي ډېر لو ملونه وکړل نقل کا چه امير کروړ ډېر غښتلى او پهلوان و په يوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

تن له سلو جنګاوړو سره جنګېده ځکه ئې نو کروړ بالله چه معنې ئې ده ټینګ او سخت وائي چه
امیر کروړ به په دوبي زمین د زورکي واهسته ئې مانې درلوده چه کیسې د مندیش پښتان
وو او په دغه ځاي کښې ئې ښکار مکاوه او عشرت په تاریخ سوري کې راوړي چه دا امیران له پرېوو
بخوړ او بالشتان او بستکي و او دغه سوریانو مي له اولاده دي چه د سهاک له پښته و
امیر پولاد په دغه دعوت کې شریک و چه ابو العباس سفاح د بني امیه سره جګړه کړې له او ابو مسلم
ئې هم مرستې وه تاریخ سوري محمد بن علي البستي داسې کښلې دي چه د عباسي دعوت په جنګو کې چه امیر کروړ له
دېرې سوبې وکړې نو ئې دا بیتونه وویل چه ویاړنې ئې بولې دغه دادی چه شیخ کته علیه الرحمة
تاریخ سوري را نقل کړي دي

ویاړنه د امیر کروړ جهان پهلوان

زه یم زمری پر دې نړۍ له ما اتل نشته	په هند و سند و پر تخار او پر کابل نشته
بل په زابل نشته	له ما اتل نشته
غشی د من مې ځي برېښنا پر میرخمنو باندې	په ژوبله یو نم یرغالم پر تښتېدونو باندې
په ماتېدونو باندې	له ما اتل نشته
زما د برید پر خول تاوېږي هسک په نمنځ ویاړم	د آس له سورو مې مځکه رېږدي غرونه کاندم لتاړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

کرم ایوادونه اوجامه ـ لما اتل نسته

زما دتوري ترشپول لاندي دي هرات وجروم ـ غرج وباميان وتخار بولي لوم زما په اوددوم
ژه پيژندويم پيروم ـ لما اتل نسته

پر صحو زما غشي لوني داري دښمن راشحه ـ دبيرنوالرو دي رښندو حم سبتي پلن راشحه
رپي نه يون راشحه ـ لما اتل نسته

دنو رنج سو به مي دتوري بيخ سوركړه ـ پيا داري مي لو باوي دكول دسوروليه
سترمي ترابوروكړه ـ لما اتل نسته

خپلو دگروره لور پيرزوينه لوم ـ دوي يواديه سيند بامم ښاغروزنه لوم
تل ي ودنه لوم ـ لما اتل نسته

پر لويه غروهي وينا دومي نه پيخنيږ يتال ـ نوري زماد نوم مي بولي پر دريځ ستايوال
پور شپو مياشتو كال ـ لما اتل نسته

شيخ كته عليه الرحمة لتاريخ سور نقل كا چه امير كروړ عادل او ضابط او دښني وينا خاوند و ده به هر كله شعرونه ويل ييكال ۱۵۴ سنه هجري د پوښتنګ پيخنګو لښن مهسو د تږد د ورو ستا ي نوي امير ناصر ايوادونه ضبط كړل او دغور او سور او بست او زمين داور مملكو خاوند سو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د شیخ اسعد سوری علیه الرحمة

شیخ کته یکتاب کی د لرغونی پښتانه تاریخ سوری سی نقل کا چه اسعد سوری پغور کی او سیدی او هلته د سوری خاندان پیاد شاهی کی د دیر عزتمند و شیخ اسعد د محمد زوی و چه پکال سنه ۴۲۵ هجری په بغنین کښی وفات سو شیخ اسعد علیه الرحمة د دیر ښه اشعار ویل نقل کا چه سلطان محمود غازی پر غور باندی د امیر محمد سوری رحمة الله علیه سره جگړه وکړه او په آهنګرانو کی ی محصور کا پدی وقت شیخ اسعد هم د آهنګران په کوټ کی و هغه وخت چه سلطان محمود علیه الرحمة امیر محمد سوری و نیوا و بندی ی بوت غزنی ته نو امیر محمد سوری په خورا زړه ور او عادل او ضابط امیر و له غیرته د بند مړ سو او شیخ اسعد په دوست وو امیر محمد سوری پر مرګ ی داسی ساندی ویلی په یوه بو لله کی چه قصیده په عربی ده

وله فی القصیده

د فلک لیچارو څه وکړم کوکار — زمولوی هر ګل چه خاندی په بهار
هر غښتول چه په بیدیا غوړیده وکا — ریژوی ی پاڼی کاندی نار پنار
د دیر عزتمند د فلک څپیره شنه کا — د دیر سرونه کا تر خاوره لاندی زار
د والګن لسره غول پر یاسی مرسی — د بی ورتلو دینی توی کاندی خونخوار
چه لیبر مدی زمری رپی ز نغلو کی — لاو کوبه ی د اری تیرو جبار
هم ی عشتی سکنی د ال د ژوبلو رو — رستمان ځنی ځغلا کاندی تیار

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې ملاوې نکوېږي پغښتليو
پيوه گردښت ئي پر يا سي لېږمه
څه تيري شه ظلم کاندې اې فلکه
پو ير نژلو لوز کړي پرزړه لړاپيږ
هيڅ روغي ئي په زړه نشته ستا له خوره
له تيرېو دي اوښي ځاځي له اوريځو
ښه لاس و اخلې لځور ښه لوري
ښه زړه وسوځوې په سيچا باندې
ښه وصل کړې يې ليل مينه
ستا له لاس دي پراته ژوبل نه گيرو ي کا
کله غوځې کاندې مړا نړي دزړه گيو
کله تکې واچوې پر نان وليو
کله غوزځوې واکمن له اوږه پلاز ولو
زموږ پر زړه لوزدن بيا يو عشق ووشيت
په سور ليو باندې وير په يووت لپا سه

دافلک پر وکاڅه کا بې گزار
ئې عشق نه لنډې وي ئې سپار
ستا له لاس نړې هيڅ گل بليه خار
پر نتليو او سوې د غم نا تار
بيلوې په ژړا ژړين ليار
چيسي ژړې يو رته وروته ستا له ښار
ښه ملا کړې لبې وزلو له تزار
ای رفاقت
ښه پر ليوړې له گردښته له ملار
ښه در ملي تمپونه دا فگار
پر پلوته تپي زړونه عار ځار
کله تير باسې وگړې هو ښيار
کله شيرې کړې گريوان د ښمنې چار
کله کښينوې پچاورو کې با دار
و دشو بلله په دې عشق هزار
محمد واکمن چه ولاړې پېل دار

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو وار سوا سیر پلاس د میر شمنو
په سماوي و دان آهنگران و
د محمود د ژوبلو سره پلاس کښیوت
تنگیا لیو لره قید مه ښه ده څکه
سر ښېږي غوره خاوري په بېره کا
پدی وير د غور وګري تور لمړی سول
ګوره څاڅي رښي او ښي لړی غزولو
نه ښځه زرغا د غزولو د بېد یا ده
نه نخښتول بیا زرغونېږي بېلا ښنو لو
نه له غرچه بیا راځي کاروان د ښنګو
د پسرلي اوره تودي اوښي تو ښه
دا په څه چه محمد ولاړ له نړ یه
نه ښکاریږي ښځه سور د سور بلیتو
چه په ښځلیو په ښخا پکي خند له
ښځه غور په وير ناتار د والمړ نیه کښیوست
لاس د مات سه ای فلک چه د وکا

انتقال ی وکړ قبر له بلوار
په تنکیند و پر درست جهان اوځار
چه غزنه ته ی باتلی په تلوار
سه ی والوتله ښکته پر دی لار
د نمر پړیو بیرکا یو کله وی څوار
پدی وير رنا تیاره سوله د ښنار
د اکرونګی ساندی لی پښور بار
نده ژر کیو پیسا دی کهتار
نه بامی بیا مسیده کا په کهنار
نرا دروی غور ته بیا جوپی د ښار
مغلړی به نیسان نکړی ښار
په وير نه ی سرغور لتول سوګوار
نه ځلیږي ښځه لمر پر دی دیار
چه به پیغلو کا اتن قطار قطار
ښځه غور سو د جاندم غندی سوار
محمد غندی زمری د مرینی ښکار

(c) ketabton.com: The Digital Library

شین زرگی فلک ولی لا ولاړ ی — ای دغور غرو لوړ پر څه سنوی غبار
ځلکی ولی پر یږ دلو پېر لو زړی — لاندی باندی سرچه ورک دا شعار
پر زمری غندی والکن څی لچهان — چه څوک نمری په نمری باندی قهار
مخ پتا ای محمده دغور لمر وی — په نمری به نه وی ستا دعدل سار
ته پر ننګ وی ولاړ ننګ کښو مړ سوی — هم پر ننګه د په ننګه کا ځان ځار
که سوری د تیګ پر کاندی دیر مشول — هم بویاری ستا پنوم ستا په تبار

بجنت کښی د ده تون زموږ و اکمنه
هم پتا دوی دیر لور د غفار

ذکر د ښکار نده ی علیه الرحمة — چه دغور و یوه سره یدی چه شیخ کته متی زی رحمة الله علیه کښلی دی پکتاب لرغونی پښتانه کی چه پتاریخ سوری کی دی چه ښکارنده بیشته دغور و او کله کله به پنځ ند او بست کی هم اوسید لی پلاری احمد نومید او دغور دیر و زړه کوټوال و ښکارندوی د سلطان شهاب الدنیا والدین محمد سام شنسبانی بپادشاهی کی ځوان او ددر نا وی خاوند و او هغه وقت چه هغه سلطان پر هند یرغل کاوه ښکارندوی چه شاعر او عالم سړی و هم د هغه سلطان په لښکر کی وا او هسی وایی چه ښکارندوی پیمنځ کی د سلطان محمد سام او سلطان غیاث الدین غوری

(c) ketabton.com: The Digital Library

دستاینې قصیدی لري په بولنلی دی محمد ابن علي والي په بښه کښي ماده ده د بوللو عنت
کتاب ویدی او ده هغه شرح می ده غه بولله په د محمد سام علیه الرحمة ستاینه ده کښله

القصیدة في المدح

پسرلی ښکلونکی بیا کړه سنګارون | بیا یې ولونل په غرونو کی لالون
مخکه شنه د بنو ند شنه هنی شی سوی | طیلسان زمردی واغوسته غرون
دنیسان مشاطی لاس د مجید ودی | مرغلره باندی و ښکلل بنون
د غټو لو جنډی خاندی وریدی ته | زرغونو بنو کی ناځی زلمی جرون
لکه ناوی چه سورتیک په تندی وکا | هسی وګانل غټو تو سره پسولون
مرغلری په اوربو و خونو لیه | پیچلای سوه رانه خپاره د ښتون
زرغونو محکو کی حُل کا تکه ستوري | چه پر هسک ابند ځیلی سپین ګلون
سیینی واوری ویلیده کاندی ښهیری | لکه اوښکی دبین په ګر بوانون
هر پلو رنی والی بیاند خاندی | له خو ښید سروهی له سینګړون
هر پلو د ګلو وبزم دی لونلی | تو ار اغلد له ختنه کاروانون
د مسیح په بوه مړو ژوندون بیاموند | پسرلی مګر مسیح سو په پوکړون
له مړو تخاوروی آغلی ګل راویوست | وچ بیدیا او غنی کړله جښتون
سړی جاجی په راشت کړ اشتګرو | ګیهیځ چونی چه په بن وکا بوغون

پهد

(c) ketabton.com: The Digital Library

په بربنا چه بنغ د چو نیو نغوږ بیده سي
د زلما تا پي راغلي دي پر جنب یو
د پو پلو مخ سور کړي پسرلي دی
د هندارو په څیر غړون سپین د پنګن دی
پنځو ځنګ غوږ ځنګ لښولي ځګونه باسي
ښه چوني پښتا یه د جنډیو موږ سي
د شنسب د کهالد ختلي لمر دی
د بندو اوروی درست ایوا د ور غونکی
پر ابل چه د بري پر نیلي سپور سي
نه یې څوک مخ ته دري د میر څښتو
د اسلام د دین شهاب د بري لمر دی
هره بلا چه دي پر هند و سند پر غل کا
په پسرلي یې چې تیزون په اټک وکا
نه به د ملتان غنډي روڼ ستوري په سنګ ځلي
نه به د راوي ځګرن د سنیا پلوري

تو اچنډي سره پیو دي اشلکون
لکه پغلیه غنچې کاندي مکیزون
یو د بل پخاره اچوي لاسون
چه پړاورو باندي ځل وکا لمرون
لکه شنه باتي ښنا کاندي سیندون
ښه موږ سم د سلطان پښتون
د پسرلي په مود و دان لده رغون
له قصداره تر دیبل یې یوون
پلا هوري د میراني ګزارون
نه یې توري ته تیګبري کلک دالون
تور ستهان یې کړ رنا بیجهادون
ربنوی توره نیزی په شهابون
غارد غاره تري سو للد زیون
کد څه پور ته سي لغوره دیر میرون
نه به بري څوک د هند چاره ښهرون

(c) ketabton.com: The Digital Library

به څوک زلمي د غور سره راغونډ کا
یو ځاونه شهاب الدین دې چېرې وکا
په جوپو جو یو جګړن ی هند تړیون کا
نن پسینه باندې تیر یوې یرغل کاندې
څپان سیندې هم لړاره ایلایي کا
پیهر ګال آټک د ده بندرا غلي کاندې
پښتو ځکا ښکلي زلمي چه زغلي هند ته
زرغونې ختي اغوستي وې دې مرونو
هر ګیهځ چه لمر څرګیږی له ځانه تیرځې
کله بریځړ وی له غرمه وی کله برملوی
د شهاب جګړن به نه کښېنې لږ غلو
زمري کله کاږې ځان له یرغلګرېو
یا به جنګ کا د بریورتي پهندکی
یا به وران کا بود تولون د بمبهو
پرنا اوسی ته تل د دین شهاب

د داور توري به چرې کا ځلون
په برلوري هر ایواد ته یرغلون
چه د غور بادار بیت وکا زغلون
په پرتم ی زمري ریږدي په زنګلون
پر اوږ وو سپي د غور یا نو به ایړون
غوړوې په ځنډو خپل پاسته سالون
نو آغلیه بیغلي کاندي اتڼون
بته بېدیا هم پسوللي وي ځانون
څو چه یونکا د لویدیځه پخنډون
که لر مل که لمر لویده له تر ملون
نه به پرېږدی دا زلمي خپل پهیرون
څوي نکامات متیون ورمیږدون
یا به پرېږدی هم پدې چپار سرون
یا به لسره کاندې یو بیو ایوادون
نوم د تل وه په دیرځ به ننم د لون

نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوار هغه سی ستا پتوره د هند لوری ته | څو چه نشت کړی له زړی بود تولون

ستا پېزېر مه د خاوند لوی څښتن وی

سوړ نو ستا بهرسته یونه څو چه یون

ذکر د زبدة الفصحاء ابو محمد هاشم ابن زید السروانی البستی رحمة الله علیه

په لرغونی پښتانه کښی هسی حکایت کا شیخ کته رحمة الله علیه چه ابو محمد هاشم د هلمند په سروان په سنه ۲۲۳ هجری قدسی زیږیدلی او په بست کی ی لعلما او فصحا تحه لوستنه وکړه او وروسته ور په عراق ی پیلو طو دولیو اثمد تحه سمع وکړه او ابن خلاد چه تر کنده وه په ابی العینا سره ی په بغداد کښی عمرونه تیر کړل او له هغه دی د عربی بلاغت او اشعار ولوستل او په کال ۲۹۴ سنه هجری قدسی له عراق بیا ته راغی دری کال وروسته په بست کی وفات سو نقل کا چه ابو محمد په عربی او فارسی او پښتو شعرونه ویل او هغه وقت چه دده استاد ابن خلاد پیتر گوری وند سو نو ده به ی خدمت کا او د هغه تحه به ی خوا به شعرونه په ادب کی د عربو اوریدله ابو محمد عربی تحه په پښتو دخپل استاد ډیر شعرونه هم را رسولی دی ابن خلاد چه یو ظریف او ادیب سړی و بیوه شعری درهم ستایلی دی او ابو محمد هغه شعر داسی په پښتو راوړی دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

شعر

تر هغه هم بنده دنیا کاندی چه ی وینه ... د خاوند پلاس کښی زر او در همون

زبور ور لره ورځی دنیای اروی ... دد ره هم خاوندان ترلو ی پوره
کله دره هم ی ځنی ورک سوسی تللی ... پرنړی ی پنځروی پیش نددون
که بیا ی سوځی ولولی خلق وایی ... دا دنیا ده رښتیا ینه له رشتون
که بی وزلی ووایی رښتیا خبره ... نور روایی دا خو سوځی دی تیرون
هود ره هم سنبدی سرچا له لوید برخه ... د دره هم د خاوند سرځای پرتمون
دره هم زبه د وله څوک زبور پیرتن ... د ده وسله که څوک پکامنی قانون

نقل کا چه ابو محمد په پښتو یو کتاب کښلی و چه په هغه کښی د عربی اشعار و فصاحت او بلاغت بیان کړی وا و نوم ی و د سالو و بزهد

ذکر د عارف ربانی برهان الـسالکین شیخ تیمن رحمة الله علیه زما پلار

قدس الله سره لکتاب د بستان الاولیاء چه شیخ المشایخ بستان بریځ کښلی دی پکال ل ٩٥٦ سنه هجری قدسی دا سی نقل کا چه شیخ تیمن د شیخ کاکړ علیه الرحمة زوی و ځکه چه دی د غور بری غوانه و لاړ او هلته هیشت سو لو خلق ی او لاد او س پکا کړد کښی

منشیری

(c) ketabton.com: The Digital Library

کشمیري خو یه اصل دوی دکاکړ اولاد دی ادیتمن رحمة الله علیه د ابدال او عابد او ولی و نقل کا چه کاکړ بابا لا ژوندی و تیمن لغوړه راغی او پیوب کښې دکاکړ بابا پیدا ندی و کړه بیا ورو یی او په کجران کښې و او سید او د علاء الدین حسین شام پر ماند کښې وفات سو دیتمن بابا دغه شعر و ند ز مایډ ر ته بستان الاولیا څخه نقل کول او ماله څخه واوریدل

شعر

گیهځ رڼا دلمر خپره سوه　　　زما پرگور دوېر ناره سوه

د بلبلو ن ورځ تورد تیاره سوه

بڼغ سونا څا یه چه بلبلون راغی

زړه می لړی ویرنی شیبن دی　　　پښه پا ژاړه څخه ناورین دی

زړغوټ لږ او سبوځی ساوین دی

پښول نولیږم چه تا خوان ژغی

نه به بیا یم نه به بیا راسی　　　نه به تیاره شپه زما رڼا سی

نه به شنهی راته پیخلاسی

بلبلې ی پیر ی اوس دیو ن غی

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ښښتن یارېدی هیر مې نه کړی   آ غلیه مخ په پرده پیانه کړی

اور بل دی پر سینو دی واته کړی

پر ما د بل اور کړووڼ داغی

ذکر د کاشف اسرار عرفان شیخ بستان بړیڅ قدس الله سره العزیز   زما پلار علیه

الرحمة لقد ما ته روایت کا چه شیخ محمد بستان په قوم بړیڅ و په سنوراوک ی کور و ده پلار

محمد اکرم رحمة الله علیه هم د خدای ولی وو او د سنوراوک راغی بلند پر غاړه په یوه کوډله

کښې وسیدی او د خالق په عبادت بدایه و نقل کا شیخ بستان لره پلاره ډیر فیض و موند

د په ځوانی ولاړه هندوستان ته او هلته په بلو ښار ګرزیدی او آثار د قدرت به ی

تماشا کول او هغه وقت چه وطن ته راغی په ۹۹۸ سنه هجری ی د اولیاء الله په بیان

کتاب د بستان الاولیاء ولیکښ او زما پلار رحمة الله علیه د هغه کتاب په سنوراوک

کښې د حسن خان بړیڅ په کور کښې لیدلی و چه په دی کتاب کښې شیخ بستان علیه الرحمة

د ډیرو پیښور اولیاء حالونه او کرامتونه او خوارق د عادات کښلی وو او ډیر ډیر

اشعار هم را نقل کړی و لښو رو شاعرانو او ځینو شعرو څخه د هغه شعر ما ته خپل پلار

له خولې واوریدی چه د شیخ بستان رحمة الله علیه دی

شعر چه بد لدی بو لی

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوښکې مې څاڅي پر ګریوان یو وار نظر که پر ما | راسه ګذر که پر ما

دمینې اور دې زما زړه ګې وریت په انګار کینا | بنې تا رونار کینا

خود به ویلیږم چه مې زړه پر تا مفتون کینا | ځان مې زبون کینا

اوښکې مې څاڅي پر ګریوان یو ولنظر له پر ما | راسه ګذر له پر ما

وکه نظر زما پر حال چه پروت رنځور یمه تل | یو یر ناسور یمه تل

زړه مې څاڅي وینې سود یو بوځیل یمه تل | په اور ځلېل یمه تل

اوښکې مې څاڅي پر ګریوان یو وار نظر له پر ما | راسه ګذر که پر ما

له درد سوز تل ناري اوغلبلي وهمه | ګریوې سوځي وهمه

یو آن مې چېرې نه آرام نه تیکاو نه دیم | نه راحت کړ نه یم

اوښکې مې څاڅي پر ګریوان یو وار نظر له پر ما | راسه ګذر له پر ما

د خوږ بوز یم لحال ته ای با دار آګاه | یې دې دزلو همراه

د ځیل عزت پروی بستان ته کړه د مهر سندې | کړې له ګنا دګواښ

اوښکې مې څاڅي پر ګریوان یو ولنظر له پر ما

راسه ګذر له پر ما

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د امیر المفضلی شیخ رضی لودی علیه الرحمة پلوه سره به دی چه کامران خان ابن
سدو خان پښتو رصفا کښې په ۱۰۳۸ سنه هجری قدسی علی صاحبها التحیة والصلوة والسلام یو کتاب
وکیښ چه کلید کامرانی ئې نوم و بیدی کتاب کامران لکاب د شیخ احمد ابن سعید اللودی چه په
۶۸۶ سنه هجری کی کښلی او نوم ئې اعلام اللوذعی فی اخبار اللودی دی هم نقل کا چه شیخ رضی
لودی د شیخ حمید لودی وراره و چه شیخ حمید ملتان پاچا سو نو ئې ځینی وزره پښتنا نه دیلیږ ئې
چه خوشنوده خلق د اسلام دین ته را ولی شیخ رضی راغی دوه کال د کسی بیخ و گرنسیه او هلته
ئې زیر مخلوق مسلمان کړل نقل هسی کا بعض د شیخ حمید زوی ملتان کښې د ملاحده لداستا څو
سره کښیناست او لاد ئې څو ئې د الحاد او اسماعیلی فرقی عقاید زده کړل او وگرځیدی
د دوی په اعتقاد او ملحد سو چه شیخ حمید رحمة الله وفات سو نو ئې پر ځای ئې ناصر کښیناست
او د الحاد ترویج ئې شوره کړی او قرامطه ئې راوستل شیخ رضی علیه الرحمة چه سو چه سلطان د
حضبا تر ... نصر ته ئې د اسی پاره کی وښنل او وی ستو،

پاره کی

د الحاد پلورد ئې تر پیل	گوره دی زموږ وکو راوه
مونږ رونبی به نه یارنه	تا پټور ولتو راد د
لرغون و لی گرځیدلی	چه دی گوبنی ای ادوه

امعز

(c) ketabton.com: The Digital Library

سخه گروه دی اوس آيره کړم — چه پلرو دی رناوه

لودی شا پنا مه سېک سو — که سرېڅو مو ورناوه

لفر نه موی له کیهاله — لودی نه یی په کاوه

زمونږ رغاده شا له گروه — دورخلوی په رغاوه

شیخ احمد لودی هسی نقل کا چه لفر لودی هسی دی شیخ رضی رحمة الله علیه عنه کوت دا

دالحاد پیتور توړن سوم — زه لرغون څو ملحد نه یم

زما دبنه هسی توراکړه — که ملحد یم د دښنه یم

له اسلام نه تر پلمه — توراڼو څخه په تر سلیه یم

گروه می سغه لرغونی دی — اوس هم گروه پلرغونه یم

د اسلام پر هسک به ځلم — د توراڼو ته تیاره یم

دلودی نه وی سنتی یم — دحمید نه لوی کنهاله یم

توراڼی دبنن چه وایی — زه لگروه په آیره یم

دای توږ تاسی دره هوی — زه هوسن شاسی په تله یم

ده دښنو دیناوی معجزه — زه لودی یمه څو زه یم

غفر الله الماضیین ورحمة الله علی الذین اعتصموا بحبل الله المتین

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د مقبول ربانی شیخ عیسی مشوانی رحمة الله علیه — سی نقل کا خواجه
نعمت الله هروی نو سنه ری مخزن افغانی کښی چه په دوران د جهانګیر پادشاه
ی وکښلی چه شیخ عیسی په قوم مشوانی و او په دالمری سکونت کا او د شیر شاه سوری
په دوران کی ژوندی و یې وایی چه یو شمیر شاه ته خلقو وویل چه عیسی شراب خوری
کا شیر شاه خلق وګمارل چه ورلاړ سی او د شیخ شراب ووینی چه راغلل شیخ یخپل
کور ناست و صراحی او پیاله ورته پراته وه خوا ره ی د پادشاه سړی چه راغی وی ویل
ای شیخ په دی پیاله کښی څه خوری شیخ ویل راسه ته هم ی وخوره سړی چه صراحی . به کړه
په پیاله کی شیدی را توی سوی ولاړ او د غه حقیقت ی پادشاه ته بیان کا
نعمت الله کښلی دی چه شیخ عیسی رحمة الله علیه لوی ولی و او د خدای په توحید کی بند
مشغو نه په پښتو او فارسی او هندوی ویله د پښتو یو شعر ی دا دی

یخپل کارکړی یخپل انکار کړی || کله باد ریم کله می خوار کړی
تخو تادری په صفتو نو || کله می نور کړی کله می نار کړی

عیسی حیران دی پدی شیونو
کله می یار کړی کله اغیار کړی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د سلطان السلاطین سلطان بهلول لودی علیه الرحمة الله الولی

په مخزن افغانی کښی نعمت الله رحمة الله علیه هسی کښلی دی چه ملک بهلول د ملک کالا زوی و په هندوستان د سلطنت لوا هسکه کړه او د ملک لودی طایفی تخت و ...ی زمانی دی لودی تبر سلطنت ... پیهنډ کښی ملک بهلول په سرهند د اسلامخان تر وفات ... راهسی استقلال د موند او تر جنګو په وروسته په دهلی خطبه او سکه وویله پانی پت او لاهور او پانسی او ... او ناګوری د ملتان تر ... پوری ونیول او د هندوانو د راجه ګانو سره ی سخت جنګونه کړل او اته دیرش کاله ی په هندوستان سلطنت وکا او دیر عادل او عالم پادشاه و په کال ۸۹۴ هجری قدسی وفات سو لله چه وایی

بهشت صد و نود و چهار رفت از عالم
خدیو ملک ستان و جهان کشا بهلول

د سلطان بهلول علیه الرحمة وفات په تبد د جلالی قصبه کی و او محمد رسول ملاتوان هوتک چه پیل بیاض کښی هسی کښلی دی چه په هندوستان د برست په موسم خلیل خان نیازی هسی رباعی انشا کړه او د سلطان بهلول پادشاه په مخه کښی و ویله

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعی

خمری اوریځې ژاړی له پاسَ — کو بله بوغ کا بیلتون له لاس

په بغدلونی کو هر بیخول ستا — داهر حیا کا ستا زمونږ هواس

سلطان بهلول رحمة الله علیه په دا رباعی ولخو بزه بجواب ی دا رباعی سمدستی وویله

رباعی د سلطان بهلول

ملک بزرعون کیږم په ورکړه راسَ — گوره اوریځې د داد له پاسَ

حول می د عدل به درو روڼ دی — جهان بزیب هومی زما له لاسَ

ذکرد خان عظیم مکان خوشحال خان بیگ علیه الرحمة

محمد رسول هوتک پخپل بیاض ﴿ی﴾ کښلی دی چه خوشحال بیګ د شهباز خان خټک زوی و چه په سنه ۱۰۲۲ هجری پیدا سو او دا خان خوا مړنی او غښتلی و خوشحال بیګ څو کال په هندوستان بندی و او بیا ی له مغولو سره ډیری جګړی کړی او د اورنګزیب پاچا سره ی ترمرګه دښمنی وکړه او په دغو تاوکښی مړ سو نقل کا چه خوشحال خان بیګ د خټکو سرداری کړله او هم ډیر زلمی ی درلود چه لقول شاعران و او پخپله خوشحال بیګ هم د غزلو دیوان لرلی چه دده

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعي

خمري اوريځ ژاړي له پاسه   کوليه بوغ کا بلبلتون له لاسه
په سغه لوني کو ښه ښځول ستا   دا هر څيا کا ستا زمو به هواسه

سلطان بهلول رحمة الله عليه په دا رباعي ولغو بره په جواب ي دا رباعي سمدستي وويله

رباعي د سلطان بهلول

ملک بزرغون کړم په دې کړه راسه   ګوره اوريځ د داد له پاسه
خول مي د عدل به درو رون دی   جهان برېښ شوي زما له لاسه

ذکر د خان عليين مکان خوشحال خان بيگ عليه الرحمة

محمد رسول هوتک په خپل بياض پسي کښلي دي چه خوشحال بيگ د شهباز خان ختک زوی وو چه په سنه ۱۰۲۲ کله هجري پيدا سو او دا خان خوا ميني او غښتلي و خوشحال بيگ څو کال په هندوستان بندي وو او بيا ی له مغلو سره ډيري جګړي کړي او د اورنګزيب پاچا سره ی تر مرګه د ښمني وکړه او په دغو تاوکښي مرسته نقل کا چه خوشحال خان بيگ د ختکو سرداري کړي له او هم ډير زلمي ی درلود چه لوی شاعران وو او په خپله خوشحال بيگ هم د غزلو ديوان لري چه دده

غزلونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزلونه دیر ښه دی او ځله ځله ښکاره هم په شعر وایی او قصاید هم دی نقل کا چه خوشحال بیگ د مغولو په بند کښی و او په د رنتهبور کوټ بندی و ښتانه خټکان ولاړل او د دوی ، مغه ښه بیخانی راویوست اورنگزیب لښکر څو چه دی خپل وطن ته راورسیدی او مغه پادشاه سره ی جنګونه وکړل د خوشحال بیگ ملی اکوړی خو میرزی او هلته خټکان پراته دی پښتکو خوشحال بیگ عالم او شاعر پیدا شو روایت کا چه خوشحال بیگ هدایه په فقه کښی په پښتو را واړوله او ډیر کتابونی ی کښل او په کال سنه ۱۱۰۰ هجری وفات شو محمد رسول هوتک په خپل بیاض د خان علیین مکان داسی شعرونه کښلی دی چه زه ی هم په دی کتاب نقل کانم

غزل

پکاته کماته می سترگی په خماته شی ‌ ‌ ‌ چه خبر دی دراتلو را باندو شی
ته خو داوس لساندو ولاړی مرور شوی ‌ ‌ ‌ د اځا یاری و هم گندن بیزړه شی
چه دیدن د محبوب وکړمه تازه شم ‌ ‌ ‌ لکه بنت چه باران سره اوبه شی
کوره تا را باندی گومی کوډی وکړی ‌ ‌ ‌ که په پښتو در ځنی دروهم زړکی مندکی
پیلارمان د مغه وقت یم دریغ دریغ ‌ ‌ ‌ که د زړنی سیب کی بیا د ما پخولد شی

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپل یار د جدایی سبب کاروی — لکه روح چه له وجود بیواته شی

بخته مو بره مدد بیا راسره وکړه — چه پیغمبر کښېږمی بیا تلی یار اوده شی

د خوشحال سلام په وارو ښو یارانو

گنده بیامی پلیدو سره نه بند شی

وله ایضاً

که مسجد کوېی کندیر — وایی یو دی نشته غیر

یومی بیا مونده بهر ڈه کښ — چه می وکړه دره سیر

بنده خای پسیر گرزم — چه تر سنر سیر ی طیر

خوشحال یو دینی خوشحال دی

ورند ور ــ دی غیر و نه بیې

و من رباعیاته رحمه الله

چه مرضناک دی یا ترسنده وی — یاری له و ه و ترلنده وی

د بد پیر پیروی په تنگه بلا ته — بتر تر داند شکم بنده وی

وله ایضاً

(c) ketabton.com: The Digital Library

هوښیار ښمیند په ورمو نو زیاتد کا ورموند وایم له څوک مخ ړاند کا

محتاج د نورو نورو نغریو شي سړی چه خپله کټموه ماتد کا

ذکر د زرغون خان جنت مکان چه په قوم نورزی و روایت کا

دوست محمد کاکړ په خپل کتاب غرغښت نامه کښې کښلي دي چه زرغون خان د نورزاد نورزی واو پکال ۸۹۱ سنه هجري مبارک ولایت هرات ته راوله سفر ځای د عراق او خراسان سفر وکا او داوزبکو پنجنګوئی زرغون ښکاره په ښند مېړانه او غیرت چه شیباني خان سیستان ته ورسیلا نو زرغون خان له دره سره جنګونه وکړل چه داوزبکو لښکر ډیر ومهل دوست محمد کاکړ بې نقل کا چه په سنه ۹۱۲ هجري زه ولاړم هرات ته په لګجهان کښې می د ملا ایوب تیمني ځخه د زرغون خان د غزلو او شعرو دیوان ولید چه اوراق ئی وپشمیر دری سوه هم د دوست محمد کاکړ روایت دی چه زرغون خان ډیر ضعیف سو او په سنه ۹۲۱ هجري په دیراوت کښې وفات سو دوست محمد کاکړ په خپله غرغښت نامه کښې دالاندې دوه بیته چه مثنوی د ساقي نامې دي د ده له دیوان د اشعارو نقل کړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

مثنوی ساقي نامه

ساقي پاڅه پیاله راکړه
مرور یار مې پخلا کړه

اوبه توې په لمبو کړه
اور مې مړ په دې اوبو کړه

پسرلی سو غنچه گل کا
زلفې تاوې د سنبل کا

بلبلان شور و فغان کا
کږدنت په گلستان کا

زاهد وزي صومعې څخه
شراب پېړي میخانې څخه

هر سړی په میو مست دی
دی بهار کې گلپرست دی

پراغوښ سړي منبې دی
د غټو لو تند اړک دی

جهان ټول سور او زرغون شو
وچ راغه ښکلي گلون شو

سړی ټول شور و شغب کا
یارانې کاندي طلب ه

بهار وقت د یارانې دی
ښه موسم د پیانې دی

لږ ساقي پاڅه بهار دی
نن شوندون سبا رفتار دی

دنیا پاته موږ به ځو نه
تور د خاورو کښ به یو نه

پیمانه ډکه لرمې کړه
بزم تود په پیاپې کړه

پچ

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه یو دم سمد آزاد | تابناد زړه می سینه بناد
ساقي یا څه وتت د مل دی | پجوشش کی خم د مل د
وتت د میو د لیشو دی | د پیالو د ډکیدو دی
بغه ثبوک اوس دیجور دی | چه ی جام تش و نشلو دی
مستان گرزی پیا غولبتی | ستي کاندي په غولبتي
لاس پیلاس دی یارانی کا | یه په بل تانه وتخزی کا
مجنون وصل له لیلا دی | د جمال په تماشا
نه غجن ستد نه بلیتون شته | نه ماهجو نه خکر خوت شته
تر تاه لرزمد را سه | ساقي یو کړی مجلا سه
ما ته جام د ربل ولور دا | چه یو تش می دک نور سه
او می بل د زړه یکور که | لسه حیا هر څه ی لوټ که
یه بل څه نوی الفت دی | د تو له مهر د محبت دی
بتول اخلاص دی او صفا دی | تیاره ورکه سی رنا دی
له زړه کم غش او دغل سی | جهان تو له تل وصل سی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساقي ستا مهر مطلوب دی
نو بهار څکه مرغوب دی

لا ستا لوری پېرزو نوی
نو بهار به په څه بند وی

خو نه به نګارنګ د ګلو
بی مستیو بی له ملو

نه به بزم شور تو دی
نه نغمی نه به سرود سی

جام به تش د آرزو سی
ورک به بهر او پېرزو سی

نو ساقي پاڅه بهار دی
بزم تا له امید وار دی

یاران ناست سرنګی ځلو دی
ستا د جام په امید نور دی

ته هم راسره عنایت کړه
بزم تود د محبت کړه

سره ملو څخه ډک جام کړه
د یارانو ی انجام کړه

چه سوی بزم ستي تو دی
د رنګالو غوږ و سرود دی

د جهان ویر و غم بېرګا
یو دم بند په عشرت تېرکا

په پد څخ کی موبلیتون دی
لجهان سبا یون دی

دڑ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د الله تعالی پېرحم لو مرد دوست محمد کاکړ علیه الرحمه   د بابر خان زوی وچه د
کاکړ بابا د زیارت د پاره پیکال سنه ۹۱۲ هجری ولاړ هرات ته او بیا چه راغی نو ب ته
پیکال سنه ۹۲۹ هجری ی یو کتاب پښتو نظم کړ چه نوم ی دی غرغښت نامه د اکتاب
په ماولیه ی شیرین بیتونه په مثنوی لری او د غرغښت بابا قدس الله سره الکریم
حکایات دی او لرشتینو خلقو ی روایات راجمع کړی دی د غه کتاب زما پلار
په لوه کښی ښیدلی و او زه هم په کښهول کښ موکو چینیو او زه هم په سبق لوست
دوست محمد علیه الرحمه پخپل کتاب کښلی دی چه زما پلار بابر خان هم یو کتاب مشعر
کښلی و چه نوم ی و تذکرهٔ غرغښت هغه وقت چه بابر خان وفات سو او
زه پیرکور نه وم نو هغه کتاب ورک سوی و او بیا ضایع کړی زه چه راغلم
د خپل پلار په ماتم ښی ویرجن سوم نو که چه کتاب ورک و ما خو د هغه کتاب
خبری اوریدلی او په وارو وارو ویلی وی او هم می یو څه له هغو تحفه په یاد وی
نو ما پر خدای توکل وکا او هغه قصی او روایات می بیا په شعر وویل خدای
تعالی جل شانه دی زما پلار سره مشکور کا   هسی وایی کښو کښی د دی
کتاب عفی الله عنه چه مالد غرغښت نامی تحفه د غه حکایت را نقل کړی دی

حکایت لدغزنت نامې

لد ښکا لو روایت دی   هسې توله حکایت دی
نور محمد کاکړ راوی دی   چه ی فیض تل جاری دی
د ښکو لو لد خولی وایې   چه غزنت ی راته ښایې
چه کاکړ ینکه زاهد و   لوی شخصیت لد تل عابد و
تل تر تل سې عبادت کا   پر دی لیاری ریاضت کا
شپې ی رڼې په لمانځه وی   په ژړا و په نادو وی
ندی خوب ندی خوراک و   عبادت ی ژوند وزواک و
چه به کښېنوست په لمانځه   یا به کښېنوت په ستاینه
ورځ ی توله پقعده وه   شپه ی هم یوه سجده وه
تل ی سیر دلاهوت کا   په یوه گوله ی قوت کا
غرق به تل په ذکر الله و   هر ساه او هر بگاه و
یو دشپې ی عبادت کا   پر گناه ی ندامت کا

سړی

(c) ketabton.com: The Digital Library

سترګې پټې سوې له خوبه — په شپو شپوي وو ويښتر

هسې خوب ئې وليد ګرانه — په خوب جنت ښئي ښهانه

وايي اې کاکړه زويه — ستا خوښ يم ښکلي زويه

ستا قدم زما پر سر دی — ماسوا کښې دې قرار دی

پښه ووړه دده لمانځه — د شپنۍ عبادت کړه

وې پاتې ستا نور دی — شپې او ورځې د پکور دي

خو جهاد د کره پر تا فرض دی — واهم ستا د غاړې قرض دی

يوه ورځ جهاد افضل — تر سلو کالو لمانځل

څوک چه تل لمنځ وروژه کا — په جهاد بدي پوره کا

طرۍ شره د دين همداړی — بيا خدمت د خلقو اهد دی

لتا پاتې دواړه د نيه — ځان خبر کړه ښه له دنيه

توره واخله مجاهد شه — د لوی خدای د دين قاصد شه

د خدای نور پر جهان خور کړه — دا خدمت دې پخان پور کړه

چه دلښکرو عباوت سي — خان د خلاص لمعیت ی
چه له خوبه وېښ کاکړ سو — دغزا پر خوا نوم ړ سو
زغره خول ی آراسته کړل — دغزا عشق تیره کړل
هرات خواته په تلو تلو سو — د سلطان غیاث لملو سو
ویکړه هوری جهاد ون — د سلطان ملشو پیملون
څو هوری تر دنیا تیر سو — دغازیانو پیتول شمیر سو
چه ی هلته هم وفات سو — نبغ پیخاور و د هرات سو

میره هسی ژوندون کاندی
مری د خدای پر رضا باندی

ذکر د محبوب سبحان عبد الرحمان علیه الرحمه

محمد رسول هوتک علیه الرحمه

مجمل بیاض کښ هسی کښلی دی چه عبد الرحمان بابا په قوم مهمند و او په پېښور ی ژوندون کا پلار ی عبد الستار نومیدی او په بهادر کلی ی دیره وه عبد الرحمان بابا په سنه ۱۰۴۲ هجری پیدا سو اول د ملا محمد یوسف یوسفزی تر څنګ ی لوست

وکا او له هغه څخه ئې فقه او تصوف زده کړل او بیا ولاړ کوهاټ ته هلته ئې هم
سبقونه ولوستل او بیا عالم سو په ځوانئ ئې دنیا پرېښوله او اکثر به په غرو گرزېدی
او کله به ولاړ د هغه وښتان پر ځوا او د خدای عبادت به ئې کاوه دنیا پېدا کا روبه نه
مشغول کېدی عبدالرحمن بابا یو عالم ربانی او عابد سړی و او ډېر شهرت ئې د خدای تعالی
جل جلاله په محبت کښې درلود او په پښتو کښې به د رحمان بابا مشهور سو په ۱۱۱۸ هجری
وفات سو خلق ئې تر اوس د پېښور په هډیره کښې زیارتونه کا او د ده شعرونه لولی
د رحمان بابا د بیتو او غزلو دیوان ستر او ډېر ډېر پیدا کېږی هسې وائي فقیر محمد
هوتک عفا الله ذنوبه په ظل الله پادشاه جهان شاه حسین کاتبان و استول او
له پېښوری د عبدالرحمن بابا علیه الرحمه د دیوان نقلونه راوړل او په قندهار
کښې علما او زیاد و کښل او اوس ډېر دی فقرا او د خدای دوستان د عبدالرحمن با
شعرونه ډېر لولی او خوښوی او عام خلق فالونه پر گوری حتی په پنځمنی هم دا
کتاب ډېر وائي او خدای تعالی د ده په دنیا کښې هسې برکت ایښی دی چه د هر خوږ جن
زړه دار و په کا او هر غریب او محتاج مستغنی کا زما پلار هسې نقل کا چه په
قندهار کښې د رافضي گرگین خان جور و ستم تر حده تېری و کا او خلق د خدای هسې ځنې

چه ذاب سول چه سپرګ خو بی سول نو دوی په کوکران کښې مغفور رحمانی برګزیده صمدانی
حاجی میر خان هوتک سنبالم خیل ته ولاړل او له هغه دی چاره د کار طلب کړل او لتو لو
او ویل هر دول چه دی و ویی هغه کړی هغه مغفور ریوه درځ تر ما بنا مه له لوره پښتو
خانانو او مشرانو سره مصلحت وکا او هسې ی تړون وکا چه ظالمان مړه کړی او خانو نه
لجور و ظلم و ژغوری په پای کښې حاجی میر خان علیه الرحمه دویل راسی چه عبد الرحمان
با با قدس سره هم ویو ښتو چه د ده دیوان ی خصوص کا هسی شو ونه و بیت

ز د مکتب غندی په پټه خوله ګویا یم | خاموشی خو تیری کا تر غوغا خما
کښت د عشق په تو ده ز ملګه امان چری | سمندر بوبه چه زیست کا په اور خما

دغه جیتو نه ی ولوستل هغه مغفور حاجی اولس ته وویل چه د ظالمانو کار تمام دی
ما اوس د ستی خاموشی بهتره ده لتوله به په پټه خوله داکو ښش کړو چه ظالمان
رکسی چه مناسب وقت راسی نو بیا زه پر تاسی اسنغ وکړم هغه وقت باید تول تیار یو
و ظالمان له وطن و باسو نقل کا چه یوه میاشت وروسته جنت مکان حاجی میر خان
د اولس مشران او خانان راوبلل او په دما بجه دی جرګه وکړه له ادتولو بقرآن قسم
وکا چه د ګرګین خان ظالم له جوره خانونه خلاص کړی پر دی وقت بیا حاجی

(c) ketabton.com: The Digital Library

میرخان مغفور له رحمان بابا تحفه دا بیتونه ورولېږل — بیت

په اسمان یې ځېږ یت کړی سیماب و — خدای و ما وته ښکاره کړې بغدعز
چه رقیب راته ترلی په زنځیر و — خپل حبیب را باندې مراتب هوره یه
پوهال ی منت بار اوس رحمان — په صدقت کښې د خپل نشته دلو په یا

نقل کا چه د خدای په قدرت د غدور ځ پر اسمان اوریځ هم وه چه حاجي میر مرحوم
دا بیت ولېست بغد کړی لمر ښکاره سو اوریځ ی له منځه بسته سوه خلقو هم دغه
یوالٰهي مدد وکا نه ادبیا نو جنت مکان حاجي میرخان خاتمه وویل دا دی د
خدای تعالٰی مهر او لطف هم زموږ ملګری دی اوس نو وقت دی چه توری نه تکیه
وکا بږ واده کانو ن له د نجمن و زعورو بغدو چه په ۲۹ د ذیقعده الحرام ۱۱۱۹
هجری اوس قتول سول او د جنت مکان حاجي میر په مرد په قند بار ور منتو تل او
د نجما ن ی قتل مړه کړل اوس به نو کاتب الحروف عفو الله نو به د عبدالرحمان
بابا شعرونه را نقل کا

غزل

زه دا هسې دیوانه د مجنون چا کړم — له رواج له رسوم بیرون چا کړم

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنوهیږم چه دا چاری پما څرګ شوه | لیونی د خپل شاه په افسون یم اکرم
لا می سترګی لوم بانه لوم د غمزو د | دوب هسې ننده ی پخال د بڼون یم اکرم
توان توفیق نو د فتنو را څخه نه دی | په فتنو د رو سترګو مفتون یم اکرم

رحمان هیڅ لیکلی نه دی خبر نه یم
چه داسی زبون او محزون یم اکرم

ذکر د شیخ الصالح محمد صالح رحمة الله علیه سبی وایی کاتب د دی کتاب محمد چه ملا الله یار الوزی په تحفة صالح کښی لیکلی دی چه شیخ محمد صالح پقوم الوزی وه په چهلو کښی او سیدی او عابد او عالم و چه وقت کی په ډیر تیر او ده او د خلق سد ارشادی کا نقل دی چه شاه بیک خان د قندهار صوبدار شیخ محمد صالح د غوښت چه کابل ته ولاړ سی او هته حلقه ته فیض ورکړی او په تدریس د علومو طالبانو ته هدایت وما شیخ محمد صالح ورته وکښل چه ماله طمع د عزت نشته او په دنیا پسی تګ نغواړم زما داسی مقصد دی چه دنیا ما ته راسی نه چه زه ولاړ سم دنیا پسی که زما عزت غواړی ما پرینږده او په دنیا پسی می مه مسافر کوه چه دغه خط ورسید شاه بیګ خان هو وویل زما هم ستا عزت مقصود و نه بلی عزتی سبی وایی محمد

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ملا الله یار د ځپل شیخ پیښامه وکیښی کتاب په تحفهٔ صالحی نوم د پښتو کتاب کښی د ځپل شیخ علیه الرحمه احوال او خبری وکښلی او د ده د اشعار یی یکښی ضبط کړل په دغه تحفه دا غزل دی چه شاه بیګ ته ی کښلی

غزل د شیخ محمد صالح

د لیلی د مینی فیض هر سبا ودرم | بیهوده منت د ولی د لوز چیا ودرم

په اشنای د شیخ ناڅاپه په لاس کښیوت | روغ ان ذره یکو ګل پیتلو پیما ودرم

هر دنیا له تجارت ځو ګ د دنیا کی | زه د عشق په بازار جار د عشق سودا ودرم

د لیلی لیدل د رب په مهانکی | خزانی که د دي ګل جهان پشا ودرم

کر پیر تخت می د سلیمان سور کړی کری | عاقبت خاورو ته بند عمل بیشوا ودرم

بیلا ر عشق خوشحالی پر ما حرام

زه صالح که په خوله خوبی پرزو ژړا ودرم

غزل ولد ایضاً رحمه الله

په پرزه ی غنچی خرڅ سی د چیشتانو | روغ به نسی په دارو د طبیبانو

په لوږ ئی لرنځه خلاص پرزه رنځوروی | دا د زړه دارو جوړ نکړه حکیمانو

(c) ketabton.com: The Digital Library

مګر بعد چه حبیب دی هم طبیب دی | کارسازی کاد خوارانو رنځورانو
هیڅ اثر را باندی نکاندی عالمه | هېڅ ویل درو ګوهر د ناصحانو
نصیحت زړه خواری ره په نسته لوځ کړ | زړه می وړی په منګولو خوبرویانو

که صالح څنګه دی د زړه په ویڼو پایی
نور دولت په دنیا نشته طالبانو

ذکر د مقبول ربانی علی سرور قدس سره الولی   په تحفه صالح کښی داسی راوړی

چه شیخ علی سرور شاه موخیل لودی و چه د هندوستان پښتانو کی دیره واو خاوند د کراماتو

او خوارق و چه خلق به هر کله ځنی لیدل په مخزن افغانی کښی هم نعمت الله هسی وایی

چه شیخ لوی لوی کرامات ښکاره کړل او خلق به دګر هیدل په تحفه صالح کی راوړی

چه شیخ بخپلو مریدانو تر هدایت کاوه وعظونه او د سوالونو ځوابونه به ئی ویل او د تصوف

مشکلات به ئی حل کول یوه ورځ ئی سوال ځنی وشو چه پیس ترا هر لحظه مرګی رجعتی است

مصطفی فرمود دنیا ساعتی است څه مقصد لری زموږ مرګ ورجعت کله دایم او

مستمر دی او که دا مرګ ورجعت دایم او مستمر وی نو به حیات بعد الممات

متعدد سی او د تناسخیانو عقیده به سی بیغه عارف ربانی سی جواب ورکا

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه ذات ماسوا دی له بدنه ذات دا شماً ثابت دی او بدن متحلل دی بشتی وایی أَنتَ أَنتَ لا بِبَدَنِكَ، فَإِنَّ بَدَنَكَ فِي التَّحَلُّلِ وَلَيسَ عِندَكَ مِنهُ خَبَرٌ فَأَنتَ وَرَاءَهُ اشیاء دغه مرگ ورجعت بدنی دی نه ذاتی او هر کله چه تحلل وموند سابقه ذراتو نوی پرځای ورسی لاحقه ذرات او همدغه تجدد دی چه د دنیا عدم تحقق ثابتوی او همدغه چه مصطفیٰ علیه السلام وویل اَلدُّنیَا سَاعَةٌ رښتیا کوی په تحفه صالحه کښی د عارف ربانی علی سرور لودی اشعار دی چه دا غزل ځنی را اخلم

غزل لعارف الربانی

محبت پیاله می نوش کړه بیجا زکی | دحق نور وینم پښتو دایاز کی
درست وطن را ته دریاب شو بی دیدن | دید می نشی مګر خدای می سبب ساز کی
که زه می شم هم للګور کړم سر پور ته | ناګهان چه می دلبر پور ته آواز کی
در می سر غوڅ د رقیب بیتیره تیغ سی | هم به ځم که مې دلبر غوښت په مهر و ناز کی
زه و یار ملا ما ناست و لیوله لبه | پر غماز د باری کا بنی د غم ساز کی
ګران بلیئون به د مغو مینو و ینه | چه تل ناست وی په خرابات کی سره زار کی

ای سرور غمازان شوه بی حساب
پاک الله د صورت نقش بی مغز پیاز کی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوهم خزانه په بیان د پښتو شاعرانو چه زموږ معاصرین دی غفرالله لهم

ذکر د اشنای بزم تران ملا باز توخی — ملا باز توخی په الفغزکښی اوسی او په اصناف د اشعارو کښی استاد دی غزل او رباعی وایی او د شاعرانو انباز دی او زما په محمد هوتک یم همراز دی ملا چه قندهار ته راسی زموږ مجلس پیتو دوی او یاران دده له لطافت د طبع ممنون — ملا باز مبادی د علومو لوستی او په فقه شریف کښی تیار دی له منطق او حکمت لولی او خپلو شاګردانو ته دی درس ورکوی د محمد په ابتداء د ځوانی تللی و او پهندوستان ی له استادانو لوست کړی

لطیفه

ملا له ملات ملا باز راغی او په قندهار ښی زما میلمه سو دستی ما چرګ حلال کا او طعام می تیار په دسترخوان راغی ملا باز ښی شعر ووایه

شعر

پر لوړ و ن دی زړ ی ‖ د باز برخه یو چیچی دی
د باز غبرګ روی د نمر ځښو ‖ اوس می ښی پیپنکلی دړ دی

ما ژر جغد سپین دی هم حلال کا او دمیلمه میلمستیا تر می پوخ کا دا هم له

... د دبلبلو ښه ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدله

راسه پر څنګ راسه لیلي تل مې نږدې سه له دل | بېدنر ځني چه مې ونه تښتي پېخوږ زړه ګوی
راسه پر څنګ راسه لیلي ولې لماکړې بېلتون | دا ستا لعمه زړګي دې پېر و دېنو ګلګون
که هر څو تښتم نه پرېږدي مې ستا د عشق شوانځون | زه څنګه اسیر م لعنا زیډیږد نه پټس
راسه پر څنګ راسه لیلي چه دېر زړه کم ملهم | دا ستا په عشق کې مې ترشا کا د دنیا داره غم
حساب کتاب مجال مې وا ره کا ستا مینې برهم | لا زور زر نشته چه د کښېنوم د رڼو یکو ګل
راسه پر څنګ راسه لیلي چه د پېرزړه کم نوری | کجل د ره و انځلد وا ري سترګې بدزد هم زری
لیدل به ستا د مخ کوم اندېښنې نکم نوری | پکار مې نه دی ستا د مخ د جنت زېری ګل
راسه پر څنګ راسه لیلي چه سره وکړو خو الله | پر تا مین یم بې لتا مې نشته هیڅ اندېښنه

زه د غره باز د هم تا بندي کړمه قفس کې پر شد
یو وار مې خلاص که چه بیا زده کړم دوز څېرول

ذکر د افضل المهاجرین ظل الله فی العالمین شاه حسین لا زال ظلال سلطنته من مفا
المسلمین پادشاه جمجاه ظل الله شاه حسین بن عالم پناه میرزا ... د مغفور جنت مکان حاجی
میرخان زوی د ... چه اوس پخوا اسی کښې پادشاهي او پښتانه ی پیورې ...
پادشاه عالم پناه په ۵ په ۲۲ د ربیع الاول په سنه ۱۱۲۴ هجري ... کښې د کلات

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیدا سو هغه وقت چه حاجي میرخان د بیت الله ادا اصفهان سفر وکا پادشاه ظل الله کوچنی و
اولا د اعلم علما ملا یار محمد هوتک ته ئي درس ولوست او تر دوولسو کلو پوري د عمري
د فقه او تفسیر او منطق او د بلاغت کتب ولوستل او په قندهار کي له پلار ري مصالح
د امور زده کړل او په جنت مکان حاجي میرخان په ۲۸ د ذیحجة الحرام سنه ۱۱۲۷
هجري په قندهار کښی وفات سو پادشاه ظل الله ثور لس کلن وا او د خپل مشر ورور شاه محمود
خان سره و میر عبدالعزیز چه د حاجي میرخان ورور و پسله مرګ د ورور په قندهار کښ
مشر سو خو داوس رعایت ئي کم کا تر څو په سنه ۱۱۲۹ هجري د شپي د ناسرغ له قصر له
بام خطا سو او راولوید مړ سو د خپل عم تر مرګ وروسته میر محمود په قندهار کښ
پادشاه سو او د سیستان او کرمان پر خوا ئي لښکر وکا په سنه ۱۱۳۵ هجري چه د
اصفهان د ضبط د پاره ولاړ په قندهار کښی خپل ورور پادشاه ظل الله شاه حسین پادشاه
کا او د قندهار او فراه پادشاهي ئي تر غزني شاه حسین ته دور کړله او د ټولو غلجو ملکانو او
خانانو او مشرانو شاه حسین په خپله پادشاهي ومانه او خطبه او سکه ئي په نامه د مبارک
جاري سوه شاه حسین ادام الله دولته دير ورا او مشهور پادشاه دی د رعایا
پرادرسي او د داد خواهانو فریاد اوري د ظالمانو لاس کوتاه دی او د رعیت آرام دی

د پادشاه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پاچاه عالم پناه دربار کښې تل علما او صالحان لا ړل ری افضل العلما ملا یار محمد هوتک
چه د پاچاه استاد دی لوی عالم دی په فقه کښې ی کتاب مسایل ارکان خمسه کښلی
دی بل لوی عالم د دې عصر چه د پاچاه ظل الله تر ظل لاندې ژوند کا د قندهار جامع
امام ملا محمد یونس توخی دی چه د ملا محمد اکبر فرزند دی او د علومو تدریس کا او کتاب
د جامع فرایض ی کښلی دی په پښتو او بل عالم جامع الکمال ملا زعفران ترکی دی چه
مدار المهام او صدر الافاضل دی او د پاچاه ظل الله کین لاس دی او د محمد چه د
پاچاه زوی دی استاد هم دی ملا زعفران په حکمت او ریاضی او طب کښی استاد دی
او ظل الله ستد زعفرانی ی په حکمت او طب کښی کښلی ده دا کتاب ما هم لیدلی دی او مطالعه کړه
پاچاه ظل الله شاه حسین په حجب کښې ترینی دی او په دیو لو د حما لکو کښې ګرندی د
غلجو طوایف تر غزنی پوری دده پاچاهی ده او په ابدالیو کی تر سیستان او هرات
حکم کا په ۱۱۳۸ هجری شاه حسین لښکر د کا او د بهادر خان په سالاری ی
د شال او بوب ولایت فتح کا او په کال ۱۱۳۹ هجری پاچاه ظل الله تر
ډیره جات فتح کړل او تر ګومل ی ضبط کړل او س په دغو ټولو ځایو ده د سکه
ده او حکم ی ساری پاچاه عالم پناه په دار ګري کښې د قندهار سخه قصر چه تاریخ بابا

بلند پوه ... به دوه ورځ دربار کا په کتب خانه کښې او په مجلس کښې علما جمع کیږي او شعرا او فضلا
ټول لوی ز... محمد هوتک کاتب د دې کتاب هم په دې مجلس کې یم او د پادشاه ظل الله اشعار
او ابیات پیلام کاتب هم او کتاب د دیوان ی مرتب سوی دی کله په پښتو اشعار وایي
او کله فارسي نثر نظم هم میل کا او ~~کتاب د دیوان~~ استاد العلما ملا یار محمد قندي قرات کا
په سهوه ... زایل کا او د پادشاه په اشعارو کښې لږ سهو لیده شي او علماي ټول
په بلاغت او فصاحت قایل دي او سماع ته مایل هسې وایي محمد کاتب د دې کتاب
چې یوه ورځ د پادشاه ظل الله په قصر کښې مجلس و او فضلا او علما سره راټول ناګاه ٠
احوال وسو چې قاصد راغلی دی او پیغام ئې راوړی ... راوړی ملا زعفران
د باندې ورور یو ګړی پس بیرته مجلس ته راغی او زیري د فتح د شال او ... وب ئې
وکا او دا بیتونه ئې عرض کړل

بیت

صین پادشاه د ... ندا د کوری | چې ئې فتح په بنګرو ... وب و شال کا
دا زیری ئې راوړی دی حضور ته | نو زعفران انعام په سر زعفراني شال کا

شاه عالم پناه زر زعفراني شال ور کا او په دغه مجلس ئې ټول حاضرین ته شالونه
ښیل او د پادشاه په انعام سربلند سول هسې وایي محمد کاتب د دې کتاب چې

د

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پادشاه جهان پناه اشخاص ډېر دي او دوی دزړه خوږ دي د دغو غزل کلام ځېنې
مجموعه د کلام اصول معلوم کړي کلام خان خوب

غزل شاه حسین دامت سلطنته

بلیاند دي د غمو ډیر مجبور کړم | په تیاره لی د هجران ی تا دور کړم
بیلیاند دی هین او شکلی د خپری کړي | ستا د فکر ډیر دا ب لیس تل مجبور کړم
د فراق پیری می مبیوت و مری تر | په جهان کښی رسوا که منصور کړم
په وصال دې ما هم نا بادیمه ډیری | د بلیون فکر ډیره لیس نا صبور کړم
د با هو عشق می وخوړ ډیر ځگر کښ | غماز انو په غمزو غمزو مجبور کړم

خلق یاد زما د عشق په لیونو کا
زه حسین محبت هی مشهور کړم

ذکر د شاعر شیوا بیان محمد یونس خان   سې روایت کا زما تر بوره رحمت شوک
چه په سنه ۱۳۰۰ هجري پیښور ته تللی وم ، هلته می پخپل کښ محمد یونس خان شاعر
شیوا بیان ولید او د ده اشعار می سماع کړل محمد یونس په دغه کال لوي رش حسن توان و
او په قوم موسی خیل و په چارسده نور محمد خان له موسی خیلو څخه د کسي و بابه سر را علم

او په پیښور کښې او سید د محمد یونس په پېښور کښې علمونه او کتابونه ولوستل او په هغه وخت چه عبد الرحمان بابا ژوندی وو د هغه شاګرد سو او د شعر دیوان ئې جوړ کاچه ډیر غزل لري . د پېښور کښې معروف سو محمد یونس مهمان دوست او کریم سړی دی مسافرین ئې په کښو پر ډیر ډیره اوسی او کړ شوک عالم او شاعر دده کره ورسی ډیر قدر ئې کا او په عزت داری او میلمه نوازی کښې همت کا رحمت هوتک حکایت کا چه محمد یونس بخیله دیره کښو ډیر باقدر کریم او ډیره ښه سړی ماته ویل چه یو ورځ شپه ده ورځ بې خوب شو او په مجلس یو د سیاست دی زما عزت وکا او ډیره ورځ په دی اشعارو باندی یې زما د غزل رحمت دده دیوان ماته را اوول چه یه دی کتاب کښې ئې بست ده دم خدای تعالی د محمد یونس خان ژوندی او معزز لری

غزل

... ددو ښیښه باندې سرچا	کله بیا موند شیرین وصل دلبر چا
... بت د نبات د حسن روزې شوی	په دا حسن بلیده شمس وقمر چا
... بیدمی خیل مهر رهبر شوی	راکاوه به دلبر دنور خبر چا
... استاد زلفو بوی تر مشام شوی	دوباره به یاد وال مشکو عنبر چا

بدوهار

(c) ketabton.com: The Digital Library

پو وصال لیمی خو نه به نسترګو ووری | په آسمان باندې بیا سوځیدلمتر چیا
بیا بیسته نیلی به مینوی پکو ریش | څو جدا له محبوب نشی له بر چیا
جدایی بی حق وربتریخ لکه زیره | چه تو شلی د وصال شهد و شکر چیا

ولړم تدی کاروسپاره یونس
مقصود ته دی میندلی په هنر چیا

غزل ولدایضاً الطاف الله عمر

شیرین یار ځما د دواړه سترګو تور دی | چه ... نور ... ډیر لور دی
په دنیا کښی چه بنیاد د اشنایی ه | بی هغه د جدایی په وړی پو ...
واویلا د عاشق له پیر سحره | لیونی عاشق ایزارنه پیدو رور دی
که بیدرد شا لطف زبان دکوم دی | شا د حسن خبر علی لو ریلو دی
د محنت جوری د درونده باندی کښیښو | خوار عاشق تر دراند بار باندی شور دی
بادی بیم د ثغد و اوړ ته تر سیږی | هغه څوک چه شا د عشق پر برق سور دی
چه د عشق څراغ ی نوی پکو ګل نیش | هغه څ په لامرده تو توی ګور دی

زه یونس چه شا په مینه کښی رسوا شوم
اوس په بیا ته جار واته راته پیغور دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

معیاتہ بامم یونس

شو چه [illegible] [illegible] دیونس خمکی [illegible] پر حرام شد

[illegible] سر [illegible] [illegible] محمد گل مسعود [illegible] روایت کا رحمت بوتلہ چه پدوران

دسفو [illegible] محمد [illegible] مسعود [illegible] محمد [illegible] وبیول سو چه [illegible] شا [illegible] واو [illegible]

[illegible] بدی ویلی [illegible] یوه بدله دد نحو رحمت تر بور رانقل کا چه دلته [illegible]

بدله

چه [illegible] په [illegible] بیل شو	اور [illegible] بل شو
[illegible] وو دی غم [illegible] بل شو	اور باندی بل شو
[illegible]	سوی په اور [illegible]
[illegible] شو	اور باندی بل شو
[illegible] بنایت [illegible]	وریت دی باور [illegible]
[illegible] تا پور [illegible] غل شو	اور باندی بل شو
[illegible] خدا [illegible] محمد گل [illegible]	تا ته تل [illegible]
[illegible] په او بلا [illegible] الله [illegible] شو	اور باندی بل شو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر شعرا زمان عبد القادر خان ختک چه د خوشحال خان ختک زوی دی نواب محمد افضل په

هسې روایت کا چه د خوشحال بابا ختک ترمړه پس عبدالقادر خان په ۱۱۰۳ سنه هجري کابل کی

لیدل شوی و چه د حملو د قوم نجرالابل ته راغلی او دوا روانو د تیریدلو خبری ی و بنگښ

پر خوا کولی وایی چه عبدالقادر خان سنبلی او کرندی خان و د ختکو خانان ی تابع و او دد

ته په ۱۱۰۶ سنه هجري ۲۳ د جمادی الثانی واقع شوی و اوس چه د غه کتاب کوم ماته

نه د شبکاره چه دا خان به وفات شوی وی له دې نه خو هسې گڼم چه وفات شوی بوی خو ځکه چه

اوس ی چا د ژوندانه خبر نه دی راکړی له به مړ وی خدای دی وبخښی هسې وایی چه

عبدالقادر خان په هندوستان کښی هم عمروند تیر کړه او هلته په نقشبندیه طریقت کښی د

سو متعبد او پارسا سړی و پچانی و مشرتوب کښی انصاف کا او لخدای به ی ترس کا

عبدالقادر خان د شعر دیوان لری او د یوسف او زلیخا قصه ی په ۱۱۱۲ سنه هجري نظم

تصنیف نامه ی هم په پښتو کښلی او د شیخ مصلح الدین سعدی گلستان ی په پښتو را وا په

په ۱۱۱۵ سنه ی یو بل کتاب نظم کا چه نوم ی دی حدیقه ختک د غه کتاب ما په ۱۱۳ سنه

هجري له صمد الزمان بهادر خان و بیدچه د مؤلف په سخط و بهادر خان دا مست شوی

هسې روایت کا چه په دیره ما د غه کتاب و موند چه د یو ختک په ضبط کښی و نقل کا

چه عبدالقادر خان د طریقت نقشبندیه کښی خلیفه هم او د پیر خلافت ی کا او د

(c) ketabton.com: The Digital Library

شادی کا شیخ رحمانی سعدی لاهوری پخلا فت تا کلی و د عبدالقادر خان شو وند د یر
ذی نواب محمد انور د ده سلی غزلونه لکا یل راوړل اوس زه دلته له حدیقه ختک تحفه دده
یو څو شو وند نقل کا ندم

غزل

دریغ نو غمونه لیری شو لـد د ل — یکښی غم د خپل اشنا دی تل تل

شبنم وصل د گل پاموند ه خاموش شو — تری محروم شو ه په شور کاندی بلبل

بند په ژبه د قلم شو ه په مجلس کښی — شمع تا په د خپل سوز قصه و یل

عاشق هیڅ نه د و جز د عشق لسوز — دالنبه پری معشوقی ولګول

فانوس په پرده تر اغه نه پټیږی — کړی مخ په پلو پټ و هالیدل

پا تیم د پروانه پروی ځان وسو — شمع اور په تندی بل کړ ګرزیدل

درستد شید د یار و عبد القادر کی
قد یی عمد په یا لث باندی تحمل

غزل ولد ایضاً

شه خوښ د پادشاهی تخت نه تلو — همیشه غم کوه د یر یو تلو

می اوس کړی پیغلو ورپی ږدی — غافل مشه د دیو ستر ګو د و تلو

پیشیدی همیشه د ل آزاری وی — د غو محزن نوی د کتلو

تلا

(c) ketabton.com: The Digital Library

خندنګ کړی په زر دوزو جامو کښې | چه غاړې یې اطلس وا ...
دا جلود سوزو تاخت ناګهانی دی | چه بیخ کوي ناځه تمیزي ...

بخښه زیه عبدالله در چه مرده وی
یکو خل د ننه ندی د سا تلو

ومن رباعیا تله

وقت د هجران و ومی لیدلی | یو ځو بلبلی چه ژړی په ...
خواری خستدوی ویمی ژړای | چه یې ګلونو و یا ... یې

ذکر د صدر الاکبر دوران بهادر خان ادام الله بقا ئه پیدا دوران یقیند
مشهور دی په بهادری او توریالیوالی معروف د پادشاه ظل الله بانو ... او د بنګروسا
د شال او ... کلاوی فتح کا او دیری ضبط کا د بری سمندی پر خوا تند په ...
کا هغه خای اخلی او بری یا لراز ل په هر ځند دی یقیند ... کښې تول خلق پیر ...
او محتاجان او فقرا ای پکرم او سخاوت ما په ده دی د جود لا سی ای زر بخش دی
هر کله د غریبانو دستګیری کا پادشاه عالم پناه د شاه حسین ی په ... کا او
عوام ی په امیر الامرا یادکا خان عالیمکان په علوم کښې عالم دی او په اشعار
بی نظیر شعرا او علما په لاس د کرم پالی او هیڅکله ی مجلس لدی لطایفو خالی نو ی

(c) ketabton.com: The Digital Library

عملدبني په دوران طاق دی او پابند نه په علاء، نه حاتم دی چه لسونه راسي علماء او شعرا سیلمد کا او دوی ته بښدنی وړه خالق تعالی د داکریم دوران او حاتم زمان تر ډیره تروندی، ساتی آمین یارب العالمین بسی وایی کاتب الحروف محمد هوتک غفر الله ذنوبه وستر عیوبه چه خان عالی مکان دوی کتاب د پاره لنځیلو اشعارو څخه ما ته یوه بدله راکړه چه د تعدی غښت کوم چه کتاب له ذکر خیر دی حاتم زمان خالی نوی او هر څوک چه ولولی د عاوره وکا هغه بدله دا ده

بدله

بلیتون د زور دی تر لیمو می سهار سنم څاځي — لکه شبنم څاځي
دا مره یاقوت می یلمن کښ ستا په غم څاځي — په غم الم څاځي
گوره لیلی باران دا و بنو ستا په چم څاځي — څخه په چم څاځي
راغله لیلی په شینکی خال څخه په گلو کوی — په سرو شگلو کوی
سهار چه وزی سیل کا باغ په بلبلو کوی — گل په اوربلو کوی
ملالی سترګی ی کا قد په ویر ژړلو کوی — زیب په کجلو کوی
ډیر وبل ډیره وینی په هر ګړی هر دم څاځي — لکه شبنم څاځي
ښکلی ښکلی د باغ پلور محمد څخه مه کوه — عاشق رسوا مکوه
وریت سوی زړه می دی ساعین پوری خندا مکوه — راشه جفا مکوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه یم پتنګ تړی د یوه ما جلبلا مه کوه | نور ظلم بیا مه کوه
یم ستا له عشقه لیونی پر ما ما تم ښاځی | غم او الم ښاځی

ذکر د شاعر حقیق ملا محمد صدیق پوپلزی

په ارغسان کی اوسی د یار محمد پوپلزی زوی دی او د دی زمانی ځوان شاعر دی په عمر درویشت کلن دی صرف و نحوی پر ملا محمد نور بریځ ویلی دی په فقه او منطق هم پوهیږی کله چه قندهار ته راسی کاتب الحروف ی وینی او مجلس ورسره کا عشق ځوان دی او زړه یی له لاسه ایستلی پخپل محبوب لیسی ژاړی زاری کا ګریانی کا دردمن زړه لری او سترګی داوښکو ډکی لری مینی هم په اوسوی دی په لکوره کلی ورکوی سوزناکی بدبی لولی او کله چه د ځندا نو په ډله کښینی مجلس ژړوی او غمجن زړونه پخپلو نارو غلبلو سوځی زمانه د د پر ځوانی افسوسونه کا او عشق ی جنون ته رسیدلی دی بالبداهه اشعار وایی او د زړه درد په سوده کوی یوه ورځ د کاتب الحروف پلو ر کښیناست او ما ی د حال پوښتنه کوله د زړه پخوا لا کښیوت ژړل ی او دا بدلی بالبداهه وویله

بدله

لکه بلبل چه بیله ګله بل ارمان نلری | هسی هم یاره بله بیله عاشقان نلری
په ژړا کاندم بیله یاره بل مطلب نلرم | چه هسی سور یمه پوهیږی بل سبب نلری

(c) ketabton.com: The Digital Library

بې یاره نور څه نغواړم هډ نور مطلب نلرم | په ژوند مې سي بې له یاره بل ارمان نلري
ترنا په ځان قربانومه دای نیازمند یار | تل دې غمونه ګلومه دای نیازمند یار
لستوګوا دبنې توبومه دای نیازمند یار | زړه مې بې تا په یو ساعت د هډ او توان نلري
که تند مې وژنې که یې پرېږدې اختیار خو تا لره دی | غم د بېلتانه دي بلېچاره خاصې ما لره دی
زړه له دراغلې دې میلمه سا بېګاره دی | د زړه لکوړ څه تنګ په هیڅ هیڅ شان نلري

ذکر د برګزیدهٔ سبحاني ملا پیر محمد میاجي

ملا پیر محمد هوتک د ملا سرور مغفور زوی دی چه ملا سرور له میا فقیر الله صاحب څخه استفاضه کړې ده او ملا پیر محمد لخپله پلار فیض وموند د علیین مکان حاجي میرخان سره پیجګو بنې ملګری و په د شاه ظل الله وروړ شاه محمود ادام الله دولتهم اصفهان ته ولاړ ملا پیر محمد هم ی هلته وخوښت اوله انفاس میمون ی استفاده کا او خلق د خدای شریعت او د امام اعظم صاحب مذهب ته رابولې نقل کا چه په اصفهان کښې میاجي صاحب له روافضو سره مباحث کا او په دلایلو علمي دوی ملامت کا لکه چه علماء روم چه په اصفهان کښې دي هم د ملا پیر محمد صاحب عزت کا او پیر افغان ی لقب کا میاجي صاحب په علم اخلاق کښې یو کتاب کښلی دی چه افضل الطرایق ی نوم دی او بیعضه کتاب د عقایدو او اخلاقو بیان کا په بل کتاب هم لرېنده چه القرایض في رد الروافض ی نوم دی یه

۱ دفن

(c) ketabton.com: The Digital Library

او دغه الطریق کښې د دا حکایت کښلې دی چه زه ئې له هغه کتاب د لنډ مثبت کاندم چه په دې کتاب کښې یاد ګاروي

حکایت

شیخ متي په خلیلي و — دې لاآره لوی ولي و
یو ددیځ روان پر لار و — لوی ښخبتن په استغفار و
کړده ذکر د غفار — یو شپېدنو اوزګار
پردې لاروې تېر ګېتي — لارې محکې وې په ټېټي
ډېرې شپې راغې رویدار — چې صافه کړله ډلاس
یو د بڅان به آبیاري کړه — شپه په شپه به ئې خواري کړه
ده به لید پېتوره شپه — شیخ متي په زیار اخته
لرا صتد به بیزار و — بتوله شپه به هم بیدار و
یو وشپه راتېر لیار سو — شیخ متي ته په ګفتار سو
ای د خدای رویدار څه کړې — دومره زور زحمت پر ځه کړې
ته بادار یې د ولیانو — ته قدوه د صالحانو
شنا د درخاوري مرو زړدي — د هر چا کحل البصر دی
پشپو شپو یې ته بېخواب — په زحمت په اضطراب

پاکوی دلاری گمتی | په دی مخاور و شه دی گمتی

داسی وو ی شیخ مستی | د مولا په عشق مستی

په خدمت د خلق الله | یو گړی په یوه ساه

ترهر څه بهتر دی وروره

زده کړه دا خبره ګوره

ذکر د شاعر خوږ گفتار الهیار افریدی عبدالعزیز کاکړ هسی روایت کا چه دا شاعر په بوری کښی اوسی اوس د تخلو پښتو کالو یچر دی دیوان د شعر لری کلام ی شیرین دی لکه عسل ماندی عبدالعزیز کاکړ د غه غزل را لاپه ی کتاب کښی ثبت سی

غزل

چه ستا پخیم کښی بندیوان یم را بهر به نه شم | د بلیتون او بنی تو یوه دبی پر بهر به نه شم

بب دی لتاړ د عشق لخیم کړه په زما حال وویښی | شته بی بر وند عشق دی هیڅ په بر به نه شم

مړ دی پروت یم دگدا پخیر نظر نکوی | که مړ مد هم بی بیا زیاره ستا نظر به نه شم

اوردی د مینی را اندبل کا سیری وریت دکړ مه | ستا د وصال په او بو سو ړ سوی څیګر به نه شم

که جفا کاندی که وفا پروت دی و در ته بیه | ستا له د لبار ده مخ نکړم په بل در به نه شم

الهیار ولاړ دی په دلبار قطر دی خوار لیلی

که مې هر څو ر بتی شړی ازه په حذر به نه شم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر صدر دوران بابو جان بابی   دکرم خان بابی زوی دی چه په الغز کښی
او سیدی هغه وخت چه حاجی میرخان علیین مکان لیقندهار کښی د ظالمانو لښکر مات کا او
ګرګین خان ئی واژه بابو جان بابی ار کلات د یر غښتلی را وستل اولاد ماشوری د
قندهار ښار حصار دینو او هغه وخت چه ئی ګرګین خان مړ کا نو ئی په کلات کښی د حاجی میرخان
د نوا حکومت کا هسی وایی محمد کاتب الحروف چه په کال سنه ۱۱۳۴ هجری چه شاه محمود پادشاه
د پادشاه دوران شاه حسین وزور لښکره کا وده او اصفهان قدری دیر غل غزیمت وکا
بابو جان بابی سره د خپلو غښتلیو ټوانانو چه دری زره تنه هوتک او توخی او ترکی او
نوری الکا خیل راغلل قندهار ته او د شاه محمود سره ولاړل اصفهان ته په جنګو کښی بابو جان
بابی هسی میړانه وکا چه رستم دوران ئی هیر کا بابو جان د میا نجی صاحب شاګرد
مرید و او په سنه ۱۱۲۹ هجری ئی په مثنوی د شها او ګلان هغه قصه نظم کړه چه
پښتانه ئی نقل کا په مجلسو کښی د اکتاب قصص العاشقین نومیږی او سل ډېر مشهو
ری په دغه کتاب کښی د عشق توصیف کا او هسی وایی

مثنوی عشق

عشق یو هسی تور بالی دی || چه پیر هر ځای ئی بری دی
د عشق اور هسی سوزان دی || چه سوځلی ئی جهان دی
زړه بی عشقه کله زړه دی || چه بی عشقه زړه د مړه دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ندی عشق پدیوه رنګ — کله صلح کله جنګ

پښتانه کا ندی مثل — په دی خوږ تر شات عسل

په بی عشقه سر کړه دی — لښتی بی مغز یو لاړو دی

زړه بی عشق یکار نه دی — هم هر زړه سزاوار نه دی

په دعشق وکا خبری — کړی پخوږه داهر غلری

دیاکا نو عشق سزا دی

امانت داد مولا دی

کرد افصح دوران ریدی خان مهمند ریدی خان زوی دی دغیاث خان او
دمسعود خان مهمند ملسی دی په کلی دمهمندی پناهد بالاسی غیاث خان
دحاجی میرخان علیین مکان سمراز او ملګری واوریدی خان اوس تکړه سړی او
د آشنا یا نو همباز او دمساز شاعر دی دپاچا ظل الله پنځ کښ عزت لری او دشوکت
او عنت خاوند دی پر آشنا یانو مهربان دی او دکاتب الحروف مجلسی دی اشعار
یی خوا ښه دی او بلاغت علوم سی لوستی دی پر فقه او تفسیر او صرف ونحو کښ
هسی ښه او پوره لوستی دی په طالبانی حل دمشکلاتو ځنی کاریدی خان په
۱۱۳۶ سنه اصفهان ته ولاړ او هلته یی دشاه محمود سره صحبتونه وکا بیا قندهار ته راغی
دیو کتاب یی پشرح دحال او جنګو دحاجی میرخان او شاه محمود وکښلی دا کتاب

شور

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلور زره بېتونه دي لومړی دی محمود نامه کله چه ئې د پادشاه ظل الله پنځه کښې ولوست زر طلاوې صله ومونده له طبع کښې ئې هسې جواد بیت پروت دی په سعد صلهٔ پېوتو ورځې پر یارانو او آشنایانو نثار کړه او ربیدی خان غزل او مثنوی او رباعي پنځل دیوان کښې لري او محمود نامه ئې هسې خوږ کتاب دی چه اکثر پښتانه ئې پېجلو کښې لولي د ګرګین خان ګرجي دوړ لو قصه او د اصفهان د فتوح تو نقلونه لتول کښې ستند هسې وایي محمد کاتب الحروف په مال د ربیدی خان هم درخواست وکا چه په دی کتاب کښې د محمود نامې څخه ډیره برخه ثبت کا نو ربیدی خان هم ما ته د کتاب یو باب را کا چه د ګرګین خان دوړ لو قصه ده او هغه ما دلته وکښل بتوفیق الله تعالی

مثنوي نقل له محمود نامه څخه دی

په بیان دوړ لو د ګرګین خان او مدح وصفت د حاجي میر خان علیین مکان

اوس به زه تاته حکایت کړم د هغو — خوږه روایت د ګرګین خان د دوړ لو
چه میرخان تللی اصفهان ته وه ند — څخه ئې ملکې د پاک سبحان ته وه ند
پاچا ته ئې عرض کړ تمول احوال د پښتون — د ګرګین ظلم بد احوال د پښتون
پاچا ویل زه د نوای کولای چاره — د ګرګین خان ظلم ستم دیاره
کله ئې معزول کړم قندهار به پرېږدي — جور و ستم او ظلم شعار به پرېږدي

(c) ketabton.com: The Digital Library

گرگین خو گرگ دی گرگ خو ظلم کوی — وینی تو وینه هم لیونه څیری
زه هم خالیف یم په بد تحکم گرگین — نا مسلمان دی ارمنی دی بددین
نه په اسلام کی هلته پابند گنیږم — نه نصرانی نه له عیسی بیزاریږم
بیزار یم زه په خدای کړی قهر بکاره — د سلطنت پر زما کور سی تیار شه
میرخان ویل ای حسین پاچا وگوره — حال د حاکم او رعایا وگوره
گرگ د ایله کړ پر رمه سو شپان — جور و ستم کا نه ی بیجه گرگین خان
مونږ له طاقت نشته چه کړو بدیاتی — صبر پر ظلم د ظالم ارمنی
داخلو رم واردی راځم سلطان — عرض د ظالم له لاسه کړم سلطان
کدیا پاچا نکړی داد خواهی د مظلوم — ظالم حاکم کا ظلم دیر په محکوم
جور چه د پر سی سلطنت سی برباد — د ظلم قصر پیښا بی بنیاد

عو بید الملک یبقی مع الکفر ولا یبقی مع الظلم

کافر کولای سلطنت سی مدام — کدو کړناداد نوی پاچا بر پر انام
مگر ظالم نو نسی کړای سلطنت — خالق رحیم دی ورکوی خلافت
پاچا قد چه زره ی وی پیهر و دات — د خدای عیال تگونی پر محکد انسان
سلطان واوره لیبنی غوږ داوینا — مکره ستم د خلق الله پیهر پاچا

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ستمګارو پای به راشی وی خراب ... د ظلم اوری کا پخپله تراب

د مظلوم آه داسی کاری دی ګوره ... چه اوری نخی د ظالم ټکوره

ملبی به بلی کا د ظلم پکور ... تل له بد کا ندی بینوا پدی اور

ستا یی ظالم چه رحم د کا پخپل ځان ... په ظالم خوار نکړی خپل ځان او جهان

سلطان ګوره پر ځان رحم وکړه ... خپل کلی کور په جور مه دوراغوه

یا پچا قدرهی دنیا وکړه میرخان ... څو غوږ ی ند واوریدو له ځان

ګرګین ی پر لیبو قندهار کی ظالم ... نبی کړ دفع لاس ددہ له عالم

ګرګی ی شپانه کا چه کړی خوار رعیت ... د ګرګ پخپل خیری پظلم وحشت

میرخان خو لدی ولاړ حجاز له چه کړی ... رسول د خدای ته پر ازی دادخواهی

دادخواهی د میرخان پحضور د سید الانس والجان

ولاړ ی د یثرب پیشرب کا فریاد ... رسول د خدای ته چه سو قوم برباد

ستا پر امت راغی د ظلم دوران ... واوره رسوله د دی قوم فغان

پښتون خو ستا پر نامه ځان کړی فدا ... ای خیر الناس واوره ته دی ندا

وتر غوره دوی ته د ظلم له لاسه ... ګرګین ملنګ د پښتون وباسه

(c) ketabton.com: The Digital Library

تا پنا مددی کلمه گوی پښتون
نه بسې بېځکه لتاندرا ستون

زړګ وژړوندون هو دا سلام د یاره
ستا د دربار ستا د سلام د یاره

مدعو کړه هیر خیر الوری رسول
فخر کونین نور الهدی رسول

او بنګی هم تخا څی پر دربار یم ولاړ
قوم سوپا ورد ظلم پتولد لتاړ

یو ولد نظر وکړه پر مو به په سوو پ
و ظالمانو ته تر څو بد یو پېر

ستا لطف د مهر دی شامل پر جهان
هر خراب زړه دی ستا په مهر ودان

لدستا نظر نوی خراب سو پښتون
پا ورد ظلم تور کباب سو پښتون

راغلم لدلیری ستا دربار ته نجب
ته ئې شفیع سه خدای غفار ته نجب

په پر پښتون قوم نازل کا رحمت
کړی ی خوندی ناموس یی پخپل مرحمت

لاس د ظالمی لګریوانی ډالله
ویح سی د ظلم دګند و خیرو ډلې

ستا شریعت سی ټینګ هم د پښتون
ورک سی بېلوا و کم سی رنځ د پښتون

وامی دی سوال ولاړ د درته یمه
محتاج د تش ولږ نظر ته یمه

د قوم حال کړم درته عرض یا ادب
ته ئې بادار د کل عجم او عرب

بېلد تا ملری پښتون خوا لګر
ته ئې ملهم د خوږ د زړه د پرهر

وشړ غوره زمونږ نام د ناموس لدبیداد
کړه بې ناموسه ظالمانو بر باد

(c) ketabton.com: The Digital Library

سر که راپورته زمونږ حال وګورد | د ظالم ظلم بد احوال وګورد
نه دی لکه شرم وحیا سته نه بیا | نه شرم کا نه دی له عیسی ارمنی

عرض مې د حال وکا وتا ته پیشوا
بلخوک مو نسته څو الله ګر به نیا

خوب لیدل د حاجي میرخان چه ده ته طیبه کښی او زیری دنجات له ظلم

چه میرخان هم عرض کا حال د ظلم | هغه شپه مات سو توره ډال د ظلم
میرخان نجوب ولید صدیق اکبر | چه ورسره حضرت فاروق و عمر
وی ای میین بزیری لوړ د غم ملګوه | قوم د خلاص سو کورت ماتم مکوه
ولا پیدا قوم ته دا زیری کړه ژر | چه د ظالم سو کم نقصان او ضرر
په بشوت به خدای له ظالم آزاد | نه بسی ننګ دا او ناموس ی بر باد
خدای به دا قوم کا پر رحم وډان | قوم به ی وینه مجاهد پر جهان
تل به د خدای په بندګی کړوی لوړ | څول بهی نکا مر به تلیه ور څوړ
کلمه د خدای بوی جاری پا قوا | ورکوی دوی به په دی لاره کی ا ه
څوی طره وی د اسلام په بګړی | نه لبسی ورک نوم د دی قوم لښری

(c) ketabton.com: The Digital Library

زیری اوریدل د میرخان او فتوا اخستل له علماو

له زیری چه واورید میرویس خان پیغام　　خوښ سو د ښخو په بیځلی کلام
بیا ئې پیدا کړل علما د حرم　　مفتی قاضی او هم پیشوا د حرم
حال ئې د ظلم د ګرګین کا بیان　　فتوا ئې وغوښته له دوی میرخان
ټول علما د دین فتوا ئې وکړه　　سمی تحریر ئې انشا ئې وکړه
چه د ظالم د ظلم رفع روا　　په تیر په وی دی له اسلام سوا
حاجی میرخان راغی وطن ته بیا کال　　قوم ئې ولیده په ظلم پایمال
په تدبیر کښېوت چه ناموس وساتی　　ننګ د قوم کا په ټینګه خوندی
مشران ئې ولیدل د قوم بیلا　　وو دوی ته ووی د حرم ماجرا
دعا او خوب او هم فتوا د عرب　　قوم ئې کا د ځان د ښو طلب
ګرګین خبر سو چه میرخان څه کوی　　وی کتله چه افغان څه کوی
ظلم ئې دیر کا پر خوارانو د قوم　　ځان ئې کا ګرګ د غمخوارانو د قوم
مشران ئې تړاوستل په صبر و په بند　　منافقین ئې کړل له قوم سربلند

(c) ketabton.com: The Digital Library

مصلحت د میرخان او قرآن کول د قوم او بیا وژل د گرگین خان

حاجی میرخان وکا تدبیر مصلحت
پښتانه قتول سول په ناموس او په پت

ملو لو قرآن وکا په خان کاخوندی
له جور و ظلمه د ظالم ارمنی

سیدال ناصر او بابو جان و بابی
هم بادرخان و د بادرو ملسی

میاجی هم راغی د میرخان په کومک
یوسف را قتول کړه له د سیوری هوتک

عزیز نورزی د دلارام پهلوان
گلخان بابړ د بل و نور برېڅ خان

راغی لفرو د الکو د حلبک
کای ځوانانو د لښکرو کومک

بل یحیی خان بل ی زوی محمد خان
قتول سره یو سول په کړی مرگ گرگین خان

یونس کاکړ وکا یرغل په گرگین
پښتنو جوړ په گرگین پیانو ناورین

گرگین ی مړ کا قتول کړ چې سو کښتان
قوم کا خلاص له ظلم و جور رغفار

قندهار و بیو حاجی میر بیهمت
قوم ی قتول کاور تی کړ نصیحت

په ظالم ومړ او س تو خوب سو و آزاد
خالق دی نکا پښتون قوم برباد

پا چا ظالم دی مو ږ بی تو کا لښکر
بیا یې په وسا تو خانونه له شر

اصفهان ډک و له لښکرو د شاه — سبا به راشي پېژنګونو سپاه

نه به پښتون پرېږدي په مخ د جهان — ورک به کا نوم ننګه ښان د افغان

دښمن قوي دی راشي کې اتفاق — ځان مو چپتو کې لېږي کاندی نفاق

یقندهار کښې ی راټول کړل خانان — ټول له د قوم اختیاردار مشران

هر قوم ورکړله ځوانان قورباني — ټول و غښتلي ننګیالي جنګیالي

شل زره بچ سول پېښې کې د ښار — ګرده ولاړ و د میرخان په ګفتار

میرخان انصاف کاوه پېښېږي مشر — قوم ئې وند لکه زوی او کشر

په داسي کار و کا حاجي ګرندی — د پښتو ناموس ئې و کاڅو ندی

کال و یو سل نونس او زر پشمار — خلاص سو له ظلم د ګرګین قندهار

د ظلم پای دی ہسی وران عالم — زړی له ظلمه څوک دوان عالم

د ظلم اور چې بل سي سوځي جهان — یکښې کباب سي ستمګر ظالمان

ظالم جفا کوي پر ځان نه پېږ بل
وینځ هر څوک سزا د خپل بد عمل

ډېر

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د عالم کامل ملا محمد عادل بریڅ دا ملا صاحب یقوم بریڅ او عالم
او متورع سړی دی خلقو ته د سبق لار ښوونه کا په سبق اوک کښی اوسی او
طالبانو ته درس کا د ده پلار ملا محمد فاضل هم سبق ملا و په روضه ربانی کتاب
ی کښلی و ملا محمد عادل هم یو کتاب نظم کړی دی په محاسن الصلوة ی نوم دی
او د لمانځه مسایل او ثوابونه او د تارکینو عذابونه پکښی کښلی دی دا یو څو
بیتونه له هغه کتاب د لته رانقل کوم چه یادګار وی

بیت

هغه خلق عاصیاندی | چه په فرض کښی کاهلاندی
چه فرض نه کاندی لقصد | دوی بی شکه کافراندی
په وای کړم ی زده ی نوی | که طعام خوری حیواناندی
علم فرض په هر سړی دی | چه فرض نه کا فسقاندی
چه په قصد یو لمونځ قضا کا | په دوزخ کی غاستاندی
خدایه تا نه امان غواړم | له هغو چه فاجراندی

له هغو سره چی ګډه کا
چه خاص د ایمانه داراندی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د شاعر شاطر محمد طاهر ججریاڼی   د محمد علی ججریاڼی زوی دی
پیښور د کاندارئ کا د ښکارپور سوداګرئ لره او هلته ئی خوش طبع خوان دی
طبع ئی هزل ته مایل ده او کله کله به ئی اشعار هم وایی پکلو کالو پښتنه کښی
د پلاره سره او سیدلی او هلته ئی له اکثرو علماو فضلاو لوست وکا او علوم د پښ
ی زده کړل د کاتب الحروف سره آشنایی لری د کانړی قامند لوعالمانو مجلس ګاه د
وی د یارانو سره خوش طبعی او ظرافت کا هسی وایی کاتب الحروف محمد هوتک چه
یوه ورځ ئی یو یار د کاندهار ئی چه نوم ئی دی محمد عمر خان پتوم لوڼګاندی
په تمثیل د طبع لطیف لشاعرانو سره آشنایی کا او پخپله هم اشعار انشا کا محمد عمر خان
د محمد طاهر سره ظرافت کا او لطیفه نکات یو بل ته سره وایی محمد عمر و ویل لس کاله
د محمد طاهر سره مجلس او وینا یم خو ښه اثر د مجلس نلیدلی ئی او نه الصحبة
مؤثرة مصداق ښکاره کیږی په سبیل د هزل ئی دا قطعه په مجلس کښی و ویله

قطعه

وایی دا په محبت کاندی	یو له بله ډیر اثر
پیکلو دی مصاحب سره	تا صحبت نکړ مه ضرر

محمد طاهر چه طبع ظرافت پسند لری او هسی نکات بند ادا کا هی قطعه په جواب انشا کا

مقطعه

(c) ketabton.com: The Digital Library

قطعه جوابیه

صحبت دیدار کا گوره   منکر لنسې دا شر

قدر محض د غدشی وی   او س انسان سولی بشر

محمد عمر خان پلار انتقت له محمد طاهر پو ستتند وکا چه ستا نوم طاهر دی خو مطهر نه دی

محمد طاهر هسی بیت دواید   بیت

زه و ځان و ته طاهر یم   خو و تا ته مطهر

ذکر د عاشق پاکباز دانای راز ملا محمد ایاز نیازی د دنیا تارک دی او ډیر ډیر او ورع کښی ریاضت کا او په طریقت کښی مریددی د میان عبدالحکیم قدس سره العزیز کده هم پاصل د قندهار د ښار ساکن دی مگر ډیرا ښتو ورکړی وی لکوره او ریاضت کا او په حضور د بزرگانو حاضر یږی او ګوښو کښی ډیبا دت بخت وی نقل کا چه ملا محمد ایاز په شپو شپو ویښ وی او په ډیر ښتوا و عزو گریه ذکرکا ندی او د ځپل پیر دستگیر په مخ راسی ژړا کا او هسی وینا کا چه تا د مظاهره د جمال ادکمال نلرم ځکه نو تښتتم ملا محمد ایاز ښه آوازلری او کا کلمه چه ځپل اشعار بیغنا سره لوکی خلق ژړ وی او دیوان د اشعار روی ډیر ښتین دی او نکات عارفانه پکښی ستد هسی روایت کا چه ملا محمد ایاز اکثر

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښځو وکښې ګرځېدې او د غرو وحشي او خونخوار حیوانات ده ته ضرر نه رسوی ملا
عبدالحکیم چه دده شاګرد دی هسې وائي چه څو میاشتې می استاد نه راغلی کور ته
او زه د ده پیتلاوې ګرځېدم ښځو وکښې یو ځای می ولیدل د شرمښانو لو ګله چه ګرځی
او یو د بله سنګولی سر دا یوی ما ځان پټ کا او یوه ګړه کښې پټ پنهان سوم چه شرمښان
ورلاړل ښه خدای ته ورغلم او ښه ولیدی محمد ایاز و موند چه پر لاندې خوب بیده و
او ښځو وحشي حیواناتو هیڅ ضرر نه ور رسولی بلکه وینې سوی هم نه وو ما چه لنځوب
وینې کا او واقعه می ور ته بیان کا ده وویل ښه خدای ته چه د خدای په محبت ودان وی
د حیواناتو ځنی ښو نه ورانیږی د حقیقی انسانیت مرتبه هسې ښکاره ده چه د حیوانیت
لاس ښه لته نه رسی او لکه نفس اماره چه د نفس مطمئنه ځخه تښتی او فنائي کیږی
ښغسی هم د حیوانیت په دریاب کښې لاهو مخلوقات د انسانیت مره ځګره نسی
کړای او لاپر تمدی تښتی ملا محمد ایاز د شعر غونډ دیوان لری او د ښه بنده عارفانه
اشعاری پکښې جمع کړی دی چه زه یې د ځنو یو څو رباعی په بیان د عارفانه نکاتو
را نقل کاندم

رباعی

زړه ښه دی چه لری د عرفان برخه | د خدای بنده ده پر دنیا د انسان برخه
خدای نه زړه چه نه دی هغه ته عرفان وی | ورې په ذره وند کښې د ناڅیز حیوان برخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولد

محبت د آب و خاک دی بی بنیاد | راسه د ځلری د دنیا خون آباد
گذر زړه سپیښ وی د خدای محبت | پر صحرا بدی بی کوره اوره بناد

ولد

زړونه خوښ کړه د اینکی ده درښتا | مکره پیا باندی تیر نه پیجفا
د خدای کور موراننوه په دستمو | د خدای کور و گنیز ړه چه وی صفا

ولد

په د ځان پیغم اخته وی عاشق نه دی | هغه څوک د خدای دیني لایق نه دی
یا بد ځان یا بد جانان کا پرستند | څو کړ چه ځانی لکا هیرخو صادق نه دی

ذکر دلوی واعظ ملا محمد حافظ بارکزی دا عالم د محمد اکبر بارکزی زوی دی ک
په پقندهار په کښتند خوا کښی اوسی او علوم مروجه ی لوستی دی فقه کښی استاد د
او بیجامع گانو کښی د جمعی پورځ وعظ کا نو په واعظ مشهور سوی دی کله کله
پیخطبه کښی حینی اشعار هم وایی چه په قول نصیحت دی یو کتاب ی کښلی دی چه نوم
ی دی تحفه واعظ او بل کتاب ی د تقوا او زهد وعظونه کښلی او خلقو ته
ی امر په معروف او نهی منکر کړی دی محمد حافظ واعظ پر ښتیا ډیر مشهور دی او

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پادشاه اولو یا لو هیڅ کښې هم د خدای امر ښکاره وایې او پچا پروا نکوی پیر طریقت کښې د میان نور محمد صاحب مریدی او تدریس کا د احیاء مود فقه پښتو یار بنې طلبان د علوم ی له مجلس څخه سوی او په حلقه د تدریس کی حاضر وی دا وعظید بد له مار او اچیستند او نقل ی کړه له تحفه و اخلا ق تخه چه مسلمانانو ی و لولی

بدله وعظید

کم بخت مکړه پر دنیا د و نګون — کدی ژړه عزا یم د جنت ګلون
کم بخت مونږ یو میلمانه پر دنیا — وطن مو بل دی آخر ځو پر شتیا
هم به ښند بل سی امعلوم پچقبا — تو له سره اوړ کی پامان ځا نون
کم بخت ملوه حرام چه بد دی — چه کړ حرام ښخه باطن کی دد دی
اعمال بی التولد پچقبا کی رد دی — به لویه دروغ به ی وی تور مخون
کم بخت ملوه حرص قرار سد — ښا د رب کوه صبور پیکار سد
تو ښند د دین ورځ پیدی کار و بار سد — چه بې تو بنی پیدا سو دون
کم بخت مخه د حرام پر لوری — لخدای به و تاته په غضب وګوری
کدی ملنه په عزا ری بنایته بنی حوری — بی ځای امرد ه بی پروا پلون

دژا

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د نصرالدین خان اندړ. نصرالدین خان د محمد زمان خان زوی دی چه پېژاند کېښی د پادشاه تېجاوشاه صبین له غزنی راغی او یقیند کړ رشاکن سره په مقتضا د طبع صافی پچند مدت د صدر دوران بهادر خان ورسید او پېلک د ملازمانو د پادشاه ظل الله منسلک سو ځکه چه شجاعت او بهادری ئې په طینت کښی وه نو په دولت ورځې د پادشاه او بهادر خان عالیشان لځ اعزت د مونداو د مستقیم طبعانو سره آشنا سو نصرالدین خان اندړ پسند اشعار وايي اوز موږ د زماني لموزونو تانو څه ګانه سي دیوان د اشعارو لري او نصر تخلص کا الحق چه نصر یېژرم او بې هم د نصر خاوند دی او دیارانو او موزونانو بېښځ کښی مقبول په دی کتاب ده یود بدله پیادګار کا بې هم چه نژاند دد لیاد خالي نه وي

بدله د نصرالدین خان

د خوار عاشق ژړا مدام وي د اشکار دنیا — کړوي په پټه خوله همله غندي ګفتار دنیا
د خوار عاشق مدعا داده که ژړا کي نا — په ورشکاره خپله زیبا مخ دلربا کي نا
په چپل وصال کئ خوشحال محبوبا کي نا — بلبله نغوري همد غه امیدوار دنیا
د دې حسینو پېږه ضدای بلکه اوروون دی — په ورلیښي دی خوار یده د ژیر غون دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

نوربه آرام په درسته شپه کا مذی خوبون دی | پر مینانو هره شپه د غم ناتارد دنیا
ددی مینو پر زړه رب البنی داغون دی | چه په ارمان د بنایسته زیبا محزون دی
لږ را کا او په ناره یقر یا دون دی | هو چه عاشق سی د هغو کله قرار دنیا
عاشقانو زړه ی مات کا نرغیب بنیا | هو په شبنه بامذی بیتری کله جو پیښ دنیا
په د وصال پامید هر عاشق او سیږ دنیا | کړی دا نوی عاشق هر ساعت بیمار دنیا
د مینانو وصال عین لوی اختر دنیا | یو خو خوار نظر له چیرې بخته مردرد دنیا
د بلیتون اوردی چه په سوی در ستخیکر دنیا | هیڅ نجویږی د بلیتون کاری پار دنیا

ذکر د برگزیده احد ملانور محمد غلجی مشهور دی په غلجی او په غلجو کښی توخی دی
د ملایار محمد زوی دی او س په پیخوا ی کښ اوسی علوم شرعیه ویلی دی
و تدریس کا په عمر دیر پوخ سړی دی اتیا کلن او د قندهار پښا وکښی پنجه کاله
د تلامذان عالیشان د حاجی میرخان د ارتیبو او کرتیبو نجونو استادو او معصومو تو
ته د سراپرده عصمت ی درس کا ملانور محمد اشعار هم لری یو کتاب ی کښلی دی
بنامه نافع مسلمین او په دی کتاب ی احکام شرعیه بیان کړی دی دا کتاب
ی کښلی دی بنامه د پادشاه جمجاه شاه حسین او له معتبرو کتابو د فقه او اخلاق
ی انتخاب کړی دی ملانور محمد او س په پیخوا ی کښی تدریس کا د تلمود شریف

او

(c) ketabton.com: The Digital Library

او بخاری شریف او هدایه او کنز او طریقهٔ محمدیه او نور مروجه کتب به تدریس لولی

دا نظم ورکړه دی په نصیحت کښی مخمس

نظم د نصیحت

تر موږ ژوندی پدین سی زما یاره | ته ژړا فریاد کوه په څو کو کاره
استغفار به تو به کوه د ځان دپاره | ته هم ځان سا نه پناه غواړه لکاره

بیداری کړه په سهار کښی زما دلداره

نه وتا ته یو ویی کړم زما ورور ه | په سهار بیداری کړه آخر د ګور ه
هر ته سی پیچا نکښی یا په اوره | چه ستا حال به په څه رنګ سی له ګوره

بیداری کړه په سهار کښی زما دلداره

په هر وقت له مسلمان دلداری کړه | په درسته شپه کښ ډیره بیداری کړه
هم په خپل صورت و ژاړه هم زاری کړه | دا خپل ځان لکه حباب تری بیزاری کړه

بیداری کړه په سهار کښی زما دلداره

ته دروغ الابلا مکړه دنیا کښ | داد زیان دی زما جان لعقبا کښ
ستا ډیر سود دی در ته وایم ترڅ اکښ | ګناه به خلاصی ډیری دی په دعا کښ

بیداری کړه په سهار کښی زما دلداره

ته د لخدای لحکمه مدغزوه غاړه | نیک اخلاق کړه ته طلب د بد خوی واړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته رجوع کړه ځیل صورت کړه وچه ناره | ته له خپله وی جوړ سوی تن ویجاړه

بیداری کړه پسهار کښې زما دلداره

ته امید کړه ورحمت ته ځما جان | د رحمت دروازه خلاصه ده جانان

هر سهار رحمت نازل سی له اسمان | مغفرت پسهار غواړه له رحمان

بیداری کړه پسهار کښې زما دلداره

ذکر د شاعر ظریف حافظ عبداللطیف اڅکزی د اشاعر په مجمع کې د وفضلا سرامد دی او په ظرافت کې هم پاچا دی د بوستان دی پلاری غلام محمد نومیدی قندهار ته راغی په ما شور کښې او سیدی عبداللطیف لوکوچینوالی تعلیم شروع وکړه قرآن شریف ئی حفظ کا او خدای په طبع لطیف ئی درلوده نو ئی ډیر خوانه اشعار وویل په شعر کې طبع ظرافت ته مایل ده خو بیا هم هسې قصې او حکایتونه نظم کا چه اوریدونکی عبرت ځني کا وپند و نصیحت دی په ظرافت کې مفید ورموند کا او هر کله مجلس د اشنایانو په ظرافت د ده سرور وی کاتب الحروف کله کله دی وینی او د اشعاری اروی اوس د شپیتو کالو دی او سره دی په عمری پوخ دی خو ځوانی سره کا او مجلسیان ئی په صحبت نشاط بیا مومی پیچا لوکښ اشعار ارتجالاً لولی او قصی کا فقیر کاتب الحروف د غه یوه قصه د ده یدی ئی تر اندکښی نقل کا په کتاب له ظرافت هم خالی نوی

قصه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مقصد د سوی او داوبن

عکوبه ومینی یاراو دا داوبن او سوی مقصد سوه
ځوړا دیره ځوبه سوه

یو سوی داوبن اشنا سو
بیجده ی همراسو

یاری بری کولد یو لد بلی یا را ند سوه
ځوړا ځوره مقصد سوه

اوبن وویل په سوی
ای زما یاره نیکخوی

بی تا می بنادی نستد شپد او ورځ می بیابند سوه
ځوړا ځوره مقصد سوه

بتول عمری صحبت کا
د سوی سری الفت کا

شپد ی بلیتون نکا یو لد بلی مرکد سوه
ځوړا ځوره مقصد سوه

سوی و داوبن بکور کی
ژوندون ی پسرور کی

مقصد بدی شروع کره هر سهار ته بد ځمد سوه
ځوړا ځوره مقصد سوه

سوی تل سلمید داوبن و
دوستی کی دیره پهوبن

حیلوی سوه سی تینګه په هر پری پند برمد سوه
ځوړا ځوره مقصد سوه

اوبن هم عزت د سوی کا
ساتی د ابروی کا

دیار د زیه د پاره بد مقبول ند بلمد سوه
ځوړا ځوره مقصد سوه

یو ورځ سوی پلمتیا کره
د اوبن د پاری [illegible]

حیلوان ی راځبر کړلد د سوی تولد سلمید سوه
ځوړا ځوره مقصد [illegible]

(c) ketabton.com: The Digital Library

ادبی رانجی دسوی کور تد — یوغاری ولید پور تد

واتنگ په هسی شان ویچی مدحای یوه گونزه سوه — خو را خوږه وقصد سوه

راوړی ی څوا ړه وه — یو څه ده لږ وانبد وه

واته لدپه ی راوړ لدد ادبی یوه گولد سوه — خو را خوږه وقصد سوه

ادبی وړی ی ولاړی کور تد — ښکلدی سو پور تد

سریا نوی ځای مد درلودی تو لدشرمنده سوه — خو را خوږه وقصد سوه

سو یا نو بجیت کا — پاسوی ملامت کا

ول ستاو د ادبی څدی په دوستی سره توده سوه — خو را خوږه وقصد سوه

په بسوی اشنا دا ادبی سی — باید په لږ پیهوبی سی

د ادبی دپاره بنایی په پیدا یو ماتمسوه — خو را خوږه وقصد سوه

هرڅوک په یارانی کا — په پیل کا پیلیانی کا

هرچا لدمنا سبد اشنایی او طریقه سوه — خو را خوږه وقصد سوه

په څوک مناسب کار کا — عبرت لدی گفتار کا

لدچیل تغره سمد و هرچا پښد راوړه دکسوه — خو را خوږه وقصد سوه

٥ ٥ ٥

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر دِرستم دوران سپه سالار عالي تبار زبدة الزمان سيدال خان ناصر

محمد هوتک له الف خان ناصر روايت کا چه سيدال خان د ابدال خان زوی او

بابري زی ناصر دی چه پلاری او سيدی پد د يله کښي چه دوازيځ اپسر يو ځای

دی هغه وخت چه سلطان ملخي توخي استقلال و موند او له غزني تر قلاته

ی حکومت کا نو بابري زي د ابدال خان سره راغلل او په اتغري سکونت وکا

ابدال خان د عادل خان توخي سره په هغه وقت له بيګلر بيګي سره د قندهار چه د

صفوي پادشاه لخوا د جنګوند وکړل او ندی پر يښو چه پر کلات حکومت وکا

سيدال خان په دتګ لي پلار زوی و سخاوت او شجاعت زبده د روزګار و

او هغه وقت چه حاجي مير خان عليين مکان پقندهار کښي ګرګين خان بيګلر بيګي

دوازده سيدال خان ناصر د پښتنو د لښکرو سپه سالار واو د دوستلی وه علاوه

مروجه لکه فقه تفسير و فصاحت صرف و نحو او فارسي کتب چه د ميرويس خان پيژنده

هکله د صفوي لښکر د قندهار د خلقو انتقام ته راغلل نو سيدال خان ناصر

د حاجي مير خان لخوا د پښتنو سپه سالار واو څو واره ی د صفوي لښکر چه تر هغه

تير و ورزل پيدی لوی جنګو سيدال خان غالب او فاتح واو په دلاوری او شجاعت ی

(c) ketabton.com: The Digital Library

شهرت وکا چه حاجي میرخان علیین مکان وفات سو نو سیدالخان عالیشان
وشاه محمود سپه سالار سو او پر اصفهان ئې یرغل وکا د صفویانو په جنګو پر لتو لو
میدانو غالب او فاتح سو څو ئې اصفهان فتح کا او دښمنان ئې مقهور دې
نقل کا چه سیدال خان تمام په سفر وقت چه په جنګو ئې ګرفتاري هند ده
او له حیص و بیص ئې فراغ و اشعاري ویل او د عشق سندرې ئې کښلې اوس
چه په مهما تو د امور په اصفهان کښ بحث دی د شعر ویلو فرصت ئې نسته
او ورځ ئې تیریږي په هغه جنګو چه رستم هم ځنې ډار کا د سیدال خان
له اشعارو تحفه دغه بدله پېژند کښ کاږم چه د اکتاب د ده له ذکر خالي
نوي او د دی خان عالیشان یاد ګرځیني وي

بدله د سیدال خان عالي مکان

یار ماله هسې ګرانسو + را تیر ترقتولیها فسو
نورندویم پیتر نو + پهان قبول را ته جانانسو

وي زلفې د اوږ دې کړي   په مخ د راخپري کړي
سري اشرفي د په تندي باندي سپرې کړي + ګرزي په باغ کښې ګلونو کښې نخري کړي
په ادر دو سوم یاره را ته اور تانه بوستانسو

(c) ketabton.com: The Digital Library

مین چه اشنا یې مکا   شپېږ وریځ به کړیا یي ۵

ښتهی د ستمګاره خوشحال ژړون بزنجي کا + لندی لری دوړځو د بانو عشق کا ړ !

پرمارمی ګوره طلعت د دلبر دتیر ښتان سو

مین پرلو یوغړو محي   مرنوړ یاد نیمو ستپو محي

وزی ارو طن وطن پرینږدی پرچولوئ + فریاد وناری وکا پیاوریږ پدغلیلو محي

وصال کی نصیب نسو لوره زړه ډک پد ارمان سو

ناری وهم عالمَ   دشپې تر صبحه ۳

ناتوان دبلیتون یم یوګړد نلرم دمَ + بیتامې نفس نیژدی راځه زما دزړه بند

نظر پرما غریب کړه پرتا خون می ستا پیکا نسو

شبنم پر ګلو ښکاری   زما اښکی دا رنګ اری

خوناب ځي ستا لغم زما پد ښکلي لاری لاری + تمام شپه لم تیره پتر اپیاری ناری

ښکاره سوه چه مجنون یم لیونتوب می اوس پیدا نسو

بوستان ښکلی زیبا دی   رنګین پد او ښکلو زما دی

دزړه پرابر ګلګون دی چه بلبل پتماشا دی + چمبنه تی زړه وتحاودی تدوایي ځیلا

نتلیږ بلبتون یم زه سیدال امه بیا نسو

(c) ketabton.com: The Digital Library

دریمه خزانه په بیان د هغو چه شعرونې ویلي دي

ذکر د عصمت پناه نازو توخی هسې نقل کا چه نازو د سلطان ملخي توخي لور وه
چه تولد ئې په سنه ۱۰۶۱ هجري هغه ځای ته نږدې وه چه تازي نومیږي سلطان ملخي
په هغه وقت د غزني تر حده د اقوامو مشر و او په استقلال ئې حکومت کا معارض
او ساري ئې نه درلود او نازو په کوچني والي له میرمنو د پښتنو او سپین بږیرو علما و فضلاو لوست
وکا او میره محبخ، ارتینذوده چه نا هیدي میراني او شجاعت او سخاوت تدبیران و
روایت دی له تقدیراوپانو چه سلطان ملخي وسوري غره ته نږدې په جنګ کښی وم
او حاجي عادل چه د نازو ورور و د پلار پانتقام جنګ ته ولاړ کلا او کوري نازو
ته ورسپنو او په هغه وقت نازو توره پیلاکړه او د جنګ لیوتو اماتو سره ئې
کور او کلا له تاراک د دښمنانو وساتل ما تذ ضیل پلار حکایت کا چه نازو انا
په میلمستیا او غریبانو مسافرانو په پالنه مشهوره وه او هر وقت چه په ژمي بهر د
مسافرانو قافلي راغلي د نازو په کلا ئې اړول په سوه سوه میلمانه به ئې روزل
او دوي ته ئې دوډي ورکوله چاچه به کالي نه درلود لباس ئې ورکاوه
او سخاوت ئې دومره ئې له ضبر تر کوساند ځپور سو نازو چه الد د بنا لم خان

(c) ketabton.com: The Digital Library

هوتک وه چه د کرم خان زوی وا او د هوتکو بالم خیل څخه سن ورځ پادشاهی دقندهار او
اصفهان د دوی ده لدی شجره طیبه څخه دی او نازو څلور زامن درلود چه مشر ی
حاجی میرخان او نور عبدالعزیز خان او یحیی خان او عبدالقادر خان دی
سبی روایت کا محمد کاتب الحروف لنحیلی پلاره چه نازو انا عابده صالحه متقیه وه او ځیلو
زامنو ته ی په تول عمر په اوداسه شیدی ورکړی او چه علیین مکان حاجی میرخان
تولد سو خو بی ولیه چه شیخ بیټنی رحمة الله علیه ورته دعا ویی دا زوی ښه تربیت
کړه چه لوی سی لوی کارونه به وکا او زیارت د بیت الله به ځان مشرف کا د الله مسل
به ی پیدا سی پادشاهان چه دین به روبان کا نو حاجی میرخان په وزیری به مور
پیدا یانت او عبادت سره لوی کا او د دین فرایض ی په تول پر اوسم کال ور ورښوول
او هرکله به ی ده ته نصیحت کا چه زوی د شیخ بیټنی نیکه قدس الله سره په قول ستا په ځ
بش دی لوی کارونه نو چه لوی شی د خدای عبادت او د مخلوق خدمت کړه تر
خدای پیدا کړی ای ددی دپاره چه لوی کارونه ترسره کړی او خلق الله په خدمت
ستا آرام وکا روایت دی چه حاجی میرخان علیین مکان به هر وقت ویل چه
زما مور ما ته د لویو کارو د کولو وصیت وکا زه باید هسی کارونه وکړم چه په
سنه ۱۱۲۰ الهجری کی توسم د ظالمانو له ظلمه ... ناوره نوی مسجد د شکر وکړه ادو

(c) ketabton.com: The Digital Library

خدای د اسخه کار و چه ماته مور سپارلی وه او وصیت ئی کړی و د اخوستا د عبادو
او بندګانو خدمت و چه ماتر سره کا زما پلار هم ویل چه نازو انا علاوه پر سخاوت
او شجاعت او عبادت ئی بی ارتینده وه چه د خدای تعالی فخر · پیناجات ئی ډیر
اشعار ویل او یو دیوان ئی درلود چه د دوه زره بیتونه لګیږی ده او بلندی ئی بنده لنات
اداکړی او د اسی ئی ویلی و چه نارینه ئی هم فیسی ویلاک او د غه رباعی چه د نازو
انا ده ماته خپله پلار اوریدلی وه الحق چه بنه رباعی ده

رباعی

سحر ګروه د نرګس لیمه لانده | څاڅکی څاڅکی ئی لسترګو څڅیده
ما ویل څه دی کښلی ګلګوټی تراړی | ده ویل ژړ وندی دی یوه خوله خندیده

رحمة الله علی الماضین کلهم الی یوم الدین

ګرد درشهوار عصمت حلیمه حافظه · حلیمه د خان علیین مکان خوشحال خان
خټک لور ده چه د عبدالله درخان خټک سره واده کیده زما پلار هم روایت کا
چه زه بنو ته د لاهور پیغور فنت د اپیښنه ژوندی ده او د خپل پلار په ژوندی
ورو چه علوم ولوستل او بیا د شیخ سعدی لاهوری رحمة الله علیه مریده شوه او
هم پلار د هغې عبدالقادر خان په لاس ئی بیعت وکا چه هغه هم د شیخ دوران

خلیفه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلیفه و روایت کا چه حلیمه بی بی فاضله او عارفه ښځه ده او په سرا پرده د عصمت ناسته ده میره ی مذی کړی او د خالق عبادت کا او د خپل د رور عبد القادر خان پکور کښی لوړو ښځو ته لوستل کا او قرآن عظیم ی هم پیاد دی زما پلار وویل چه حلیمه بی بی په پښتو ښه اشعار هم وایی او پخپل عصر سر امد اقران ده او موزونان د پښتو ی اشعار خو ښوی د تصوف او طریقت کتب ی ټول لوستلی دی او هسی وایی چه مشکلات د مثنوی شریف او مکتوبات د حضرت امام ربانی قدس سره حل کوی د حلیمی په اشعارو کښی مجازی عشق نه ښکاری بلکه ټول شعرونه ی د حقیقت پر لار دی او د محبوب حقیقی صفت کا د غه یوه بیدلی زما پلار ما ته وویل په پنځو انو کښی دا غلوم رحمة الله علیهما

غزل

داشنای لفکر خو سند هسی شان شوم
ځنو هیب م چه ممتاز که فوز جهان شوم

چه ی کړ مه ستا په ځینه سر فرازه
ثنا خوانه په ځو رنگه در ځهان شوم

په مجازی دا یا ز دلاړی لز ړه منه
سر بلند د تر محمود غزنوی سلطان شوم

وهر ځای وته په گرم واړه دی دی
د ځمال په ننداروی شادمان شوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

غیر فکر می لزړه ندرا بهر شو | پر خلیل د پر عدو باندی یکسان شوم

حلیمی د غماز مکر زیات لحد شو

چه دی بیل بیا ره نکا یه گمان شوم

ذکر د عارفه کامله بی بی نیکبخته

د اعصمت پناه او عارفه د الله د شیخ الله داد لور وه په قوم مموزی چه په اشنغر کښی کورنی او پلار ئیکه د مومن زیو مرشدان وه هسی وایی کاتب الحروف محمد چه زما پلار روایت کا چه شیخ امام الدین خلیل عوریا خیل په خپل کتاب اولیای افغان هسی کښلی دی چه شیخ الله داد لوی ولی وا او لوری نیکبخته چه په حقیقت هم نیکبخته عارفه بنځه وه علوم دینی ئی ولوستل او په ریاضت او عبادت د خدای عمر تیر کا په ۹۵۱ سنه هجری په حباله د نکاح شرعی د شیخ قدس الله سره را غله ۹۲۱ سنه چه د خواجه محمد زاهد خلیل منی نزی زوی وا او عارفه د خدای وید په ۹۵۶ سنه کی له بطن غوث الزمان قطب دوران شیخ میان قاسم افغان پیدا شو دا شیخ په معرفت د خدای شهرت وکا چه په هند او پښتونخوا مشهور سو نقل کا چه شیخ امام الدین هم د دی عرفاله اولاد دی او دی کتاب د اولیای افغان هسی کاږی چه بی بی نیکبخته چه د خدای عارفه او راجد

د

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زمانې ده یو کتاب ی کښلی دی چه نوم ی دی ارشاد الفقرا او په دی کتاب ی ښې نصیحتونه لیشحر ویلی دی، په فقرا و عباد الله ته مفید دی دا کتاب په ۹۶۹ سنه هجری تمام سوی دی او زما پلاری نسخه لیدلی وه په بنو کښی هغه وقت چه دی تللی و پسفر د هغه ځای د غه شعرونه له هغه کتاب ز ما د پلار پیاد وه چه ما دلته ځنی نقل کړل چه کتاب می پلار کړد عارفه دوران رنګین وی

مثنوی په نصیحت کښې

پرزړه بنا دشی ای مومن	بظاهر په باطن سپین
ظاهر زهد په اخلاص کړه	پرزړه ټینګ شه له یقین
شکر صبر پر هر حال کړه	خود نمای مشه خود بین
بشیه و روح بدپیژ ړای ی	که خبر شی له سجین
سجین ځای د خود نمای	د بی نماز او د بی دین
له هغو ځا امان را کی	یا اله العالمین

بل نصیحت وئیلها ایضاً

د بنده ای حق ته غاړه کښیږده	لوری لوری دنیا پریږده

(c) ketabton.com: The Digital Library

دنیا پاتې له هر چا ده | پاخلاص کې ځني لیږ ده
ځو قوت لري بیخا نکې | سر د یار پر رضا کښېږده
ځان له بد خویه تر غوږه | زړه په ذکر د یار بلېږده
کل دنیا بد دښمن شي | اوس لیري ځني ږدېږده
لټول غواړي حساب دن | کړه دا ومني کړد ومېږده
دنیا ترک هغه کړي پوه يي | دلقا پر لوري یېجي ږده

ولها ایضاً رحمها الله

پطلب ی و در بیږه | پخدمت ی هو سیږه
لجمله بدو نفرت کړه | ونیکي ته ولاړ یږه
په نیکي کښې ی اخلاص کړه | بدي مکړه و پو هیږه
پر گناه له واره ستر گه | د باران په دود وریږه
په یارب العالمین | لگناه را تیریږه
خدای برحم یتیا وکا | بیزار یو ته ژړیږه
بي پروا و خدا ئته مشد | له غضب و ویریږه
برغد فعل چه ی حق دی | پطلب ی و ښوریږه

ذکر د پرمنی د حسب او نسب بی بی زینب اطال الله بقائها

بی بی زینب د حاجی میرخان علیین مکان لور وه چه له کوچینوالی ی
پحرم کی د عصمت او عفت لوست وکا لیپلد سبق چه قرآن کریم ی
ولوست د احکام اسلامی او فقه کتابونه ی هم ولوستل او د فارسی
مشهور کتب ی ضبط کړل استا د علوموی ملا نور محمد غلجی دی چه دیر
عمری مخدراتو ته د حرم درس لوستی دی هسی روایت کاچه بی بی زینب
ډیره هوښیاره او فهیمه او د امورو عالمه ښځه ده او د پادشاه جهان
شاه حسین پامورو کی تدبیر کا او هر کله پر رای صایب مشکلات د امورو حل کا
او پادشاه د زمانی پخبر وعمل کا او نصایح ی اوری دا در مشهوار د صدف عصمة
سند سند شعرون هم وایی او د موزونانو او شاعرانو قدر کا د داوین د
شعرا هر کله لولی او مضامین شیرین ی کام شیرین کا عمر لعبادت
خدای او تلاوت د قرآن شریف تیروی او مخدراتو د حرم د پادشا
ته درس او کیسل او لوستل ورښیی نقل کاچه د شاه محمود جنت مکان
د مرگ حال قندهار ته را ورسیو د پادشاه خاندان عالیشان لوی عجز

(c) ketabton.com: The Digital Library

و محزرالتو د ماتم سا ندی او د غلبلی کا بی بی زینب په واقعه د ورور د وفات واوریدله دیره غمجنه سوه او په تلاوت د قرآن او لمانځه ی تسکین وکا د تلی زړه او هسی ویرندی پو یږ د خپل ورور مرحوم دو یلد په زړه ی دلله نقل کوم خدای تعالی د مقتول نو غزان عالیشان د پادشاه ظل الله ژوندی ولری او خوش

مرثیه د شاه محمود جنت آشیان

بنغ سو په ورور تیر له دنیا سونا — قندهار واره پژړا سونا

زړه می په ویر کی مبتلا سونا — په شاه محمود لما جلا سونا

دارون جهان راند تورتم د دنیا + زړه د بلیتون پتیغ کړم د دنیا

هوتک غمجن پدی ماتم د دنیا + د دیا پهی تاج جوهر هم دینا

چه شاه محمود تیر له دنیا سونا — قندهار واره پژړا سونا

خوان ومیره د توری خنگ ونا + دلاور د کام پنام ونګ ونا

دښمن له پو نیو رنګ ونا + پر میدان شیر و یا پلنګ ونا

افسوس په مرګ د ده پښتو اسونا — قندهار واره پژړا سونا

محمود

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمودٔ ندیوازی خور ژړی + پر مرګ د پښتو کلی کور ژړی
خپلوان لا څه پاچا د وروړ ژړی + لښکر سپاه د پلی سپور ژاړی

پښتون د پښتو پوا ویلا سونا   قندهار واړه پړ پا سونا

اصفهان پاتدتاج نشکور عالمٔ + په شاه محمود سوش پګور عالمٔ
د پښتون لمرسو تیاره تور عالمٔ + راغتر دښمن بلا پیغور عالمٔ

چه پاچا ولاړ پښتون ګدا سونا   قندهار واړه پړ پا سونا

لښکر سو چپور پښتون ملاړی اربابان + پیخاور و ځای کا شاه محمود عالیشان
پاته سو تخت و تاج د پښتو اصفهان + زړه ی را سو پر سو کا خوښی دښمنان

وایی پښتون او سی بی پاچا سونا   قندهار واړه پړ پا سونا

اسمان بیاد څه ستم کا څرګند + د شلاوه تا چه د پښتون و پیوند
دښمن د بیا زموږ په پیرکا خورسند + په شاه محمود د کا پیغمبر کی بند

پر کور هو وپیر شورو غوغا سونا   قندهار واړه پړ پا سونا

هوتکو ژړی شاه محمود څه سونا + پښتو ستاسی لوی سپاه څه سونا
د اصفهان تر فراه څه سونا + پاچا چه و حشمت پیاده څه سونا

د پښتو پر تیم فنا سونا   قندهار واړه پړ پا سونا

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمود ځوان دی ولی ولاړی لما + لیځنت وتاج ته برشه سوی جلا
اصفهان ولی پاتر سونا لتا + سردرا پورته کړه په ځکمی اعدا

دښمن ولاړه بیا شاه خوا سونا   قندهار واړه پښړا سونا

اور مناری دغم په کړینې فریاد + پښتون ټیمرګ د شاه محمود سو برباد
زړون په تل ماتو بادین سونا بناد + د ساندو بڼغ دی په راواړینې باد

ماتم زده پیر و برنا سونا   قندهار واړه پښړا سونا

ورور مقرد تا مولا کې جنت + در دکی تا ته پسله مرګ راحت
روح دوه بناد پلوی ورځ دقیامت + ځ دوه رون دخدای پیمهر ورحمت

دخالق رحم تل پېړا سونا   قندهار واړه پښړا سونا

ذکر د شاعره برګزیده زرغونه زرغونه د ملا دین محمد کاکړ لورده په پنجوا ی کښنی او سید د او پلارې وکا تحصیل دعلوموا و دفصاحت احکامی زده کړل او دعضی و اشعاری او تل زرغونه په جبالد د سعدالدین خان لورزی وه په نوریالی زامنی هدلود او لیتول دعلم و هنر خاوندان و ماته هی نقل وکا زما پلار په زرغونی د شیخ مصلح الدین سعدی رحمة الله علیه کتاب دبوستان لوتل په پښتو شعو نظم کا اونوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ی و بوستان د پښتو په داکتاب ی په سنه ۹۰۳ هجری قدسی پاییدو ساده
او ښتول نکات عارفانه او نصایح حکیمانه ی په پښتو کړل علاوه پردی ی زرغونی
لمنه اشعار او غزلونه هم وویل او پژمره د فصحای شهرت د کاهی چه موزونانو
د روزگار به ی اشعار لوستل او د پښتو په بوستان بی سیر کاو گلونه د پند
او نصیحت به ی لتولول سبی وایی چه زرغونه کی لداره ښځه وه د خطای خورا ښه
وا او کاتبانو به ی له حسن خط اقسام د خط زده کول زما پلار سبی وویل
چه په سنه ۱۱۰۲ هجری ما د زرغونی په خط بوستان د پښتو ولید په خیل اشعاری
په خپل ښه خط سبی کښلی و چه ملګری ی په خط ته عاجزی کا او دغه حکایت له سنخه
کتاب زما پلار رحمة الله علیه بیا د و په زه ی په خزانه کښی کاږم

حکایت له بوستان د پښتو

او ریدلی می قصه ده | چه لشا تو هم خوبه وه
د اختر په ورځ سحار | بایزید چه د و روید اب
له حمام را و تلی | یکو ښته کښی تیر میدلی
ایری نخاوری بیا لبام | را چه کړلی ناپام
هغ او سری سو ګکمه | پایرو هغاوره خبر

(c) ketabton.com: The Digital Library

بایزید په شکر کښېنوسو — د مخلوق ځه په پاکید وسو

چه ده زه ور پسیم د بل اور — چه ده پاور کې سهم نسکور

لا ایرو به خدای بدوم — یا به لب شکوه کوم

هو بو یا نو ځان ایری کړ — لا لوینی ځان پر یکړ

څوک چه ځان ته گوری تل — خدای یې ته نسی کړای کښتل

دوی تل یکفتار ندی — لو ځبره یکار ندی

تواضع به سر لوړ کا

تکبر به تل خوار کا

ذکر د عفت هیراه رابعه حال د دی شاعره ماته ندی معلوم سوی خو لب څه چه منکاره ده منځ بی دی ده چه د ا شاعره د قندهار ده او چه د را ت د محمد بابر پادشاه ی ژوند کا بی ولی چه د اشعاری دیره دیوان ی درلود د عندیه ه مسله رباعی ماته صدیق اور فیق محمد طاهر حجریانی ورېلد چه زه ی د لته پنځر انده را نقل کوم

رباعی

رباعی

آدم ی مخلی وتدرا منتون که | پاور دعم ک سوی ایرون کا
دوزخ ی روخ کا پریخ د مخکی | لوم ی د بعد د لند بلیتون کا

خاتمه دکتاب په بیان دحال دکاتب الحروف

حقیر فقیر محمد هوتک ـ مولف ددی کتاب

آه زه چی محمد زوی د داود خان زوی د قادر خان یم قوم هوتک په زمونږ کهول
اصل ښار مرغه وه چه زما نیکه قادر خان له هغه ځای راغی سیوی ته او سیده
وسیدی بیله ټه مدت په تماشا د نصیب او قسمت راغی د قندهار ښار اکنو
لیکلی د کوکران اسلوکند لوله او پیشه ی ی زراعت زما د دخان د پیر عمری
ویسن د ۶۷ کالو په سنه ۱۰۵۸ هجری وفات سوا و په سبغه هم چه کوکران
لومیری جنځ سو زما پلار په داود خان لومیری بیان ۱۰۲۹ هجری په ښار لوران
زیږیدلی او په آوان د صباوت ی علوم لوستلی و او په خپل عصر په موزونانو
او فصحا و علماو د نامه ښاندو او د پیر عمری قندهار تللی او د کسی خزون اوبو ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲

او ډېر اوبېسېوره او لوړ ځايونه ئې ليدلي و بعد وخت چه د خان عليين مکان
حاجي مير خان په قندهار کښې د ګرګين خان سره جنګونه کړل نو زما پلار هم په دغو
جګړو کې ملګرې وو سره ځکه نو له قديم زما معرفت له دې خاندان ډېر دی
او اخلاص ئې لرم په زړه پسې لا په ۱۱۲۲ سنه هجري چه د صفوي پادشاه لښکري پر قندهار
راغلي نو د جنت مکان حاجي مير خان له خوا زما پلار ورلاندې او په فراه او سيستان
او کلمنتان او لوړو ځايو ئې پېښ شو د حاجي مير خان مدد ته راوغوښتل او له ښه
پښتو سره ئې مرګ وکړ ... او ډېر پېښ شو د لوړو او بارګوډ او اسحق زوی ملګري
کړل د ځان او په خسرو خان ئې پر غله وکا او په دغو جنګو زما پلار د حاجي مير خان
جنت مکان له خوا سپه سالار و په سله وفات د حاجي مير خان مرحوم مغفور
زما پلار په سنه ۱۱۳۶ هجري وفات سو او بکو کرانت د خپل پلار سره شيخ سو
دغه مرحوم رحمة الله عليه طبع مستقيم درلوده او کله به ئې شعرونه هم ويل چه
دلته تيمناً دده دوې رباعي راوړم او دا رباعي په صفت د تجنيس بې نظير
دی او په فصاحت هم مثل نلري

رباعي

چه د چا په زړه کې اور د مينې بل سي
په اور بل ئې لمبې لګي حال ئې بل سي
اور د مينې کله مري د زړه له مينې
د اور بل بېند که ئې تل د زړه په تيل سي

رباعي

رباعي وله ایضاً رحمه الله تعالی

کدې وینې وینې تل څاڅي له زړه وتځه ‌ ‌ څوک چه وینې تا له ځوانو یاو یه وتځه
د زړه وله زړه کړه وینې وینې څاڅي ‌ ‌ چه کړو د غم لویدلی شالا کړه وتځه

ادس چه می لږ حال د پلار او نیکه د کیبنې تفصیل حال هم کاږم او د خزانې
لیدونکی پیژندومه زما راتګ دی نا بودې دنیا ته یعني تولد می واقع سوی و په
۱۴ د رجب المرجب سنه ۱۰۸۴ هجري یکو کران کښې او سن تر تمیز و رسیدم نوی
پلار درس را اند شروع کا او تر اتلسم کال د عمري و لوستل احکام
د دین او فقه او اصول او تفسیر او د فصاحت علوم لکه قافیه او عروض او
بیان او معاني او نور چه زما پلار مرحوم وفات سو او زه په تقاضا د پادشاه ظل الله
دامت سلطنته شاه حسین را علم د فقه ارشاد تر او سه په نظر کیمیا اثر
د پادشاه اسلام پناه دیم او هر کله په احسان او مرحمت د دې خاندان عالیشان
سر بلند یم عمر می تیر سی په لوستلو او کښلو د کتب او له مختو د جهان ...
او وزیر می هم خوښي نه لیدي اشغالو چه په ... په دی او قات تر عمر به می تیر کړ
یو څو کتابونه می وکښل چه یو له د غو څخه د غه خزانه ده او نور دا دي یو کتاب

(c) ketabton.com: The Digital Library

کښلی دی په بیان د علوم د فصاحت چه خلاصة الفصاحت بالدسی او بد
کتاب می هم د علوم د فصاحت په پښتو د خپلو پښتو طالبانو د پاره خلاصه کړل
او کتاب ی کښلی دی په بیان د طبابت او علاج چه خلاصة الطب ئی نوم دی په
سنه ۱۱۳۹ هجری چه دغه کتاب د پادشاه عالم پناه مد ظله څخه تر پیشی کا
سل ظلاوی ی مامته صله تا او هر کله د اسی مراحم د پادشاه د دی فقیر غریب بیچ
د سر دی او ارکان د دولت ابد مدت هم پر دی فقیر د رحمت نظر کا خاص بیا
ها در خان عالیمکان چه من د رخ نیقند هر د غربا و پر سر ظل د رحمت دی خالق
دی عمر د بیر کا مالدلیو دیوان د اشعارو هم سته چه په دی وقت کی مرتب او مدون
سوی دی او غزلونه او قصاید او رباعی ئی کله چه طبع قاصر میل د شعر ا و وینا
کا شروع ئی کا هم او موزونات د روزگاری خو ښوی ټکه چه د طالبان ستاینه
سبه نده او پوهان لری کار عار کا نو پخزانه کی می خپل احوال و کیبس چه
دی کتاب و لیونکی ما ته دعا و کا او هر وقت می په دعا یاد کا خپله یوه غزل
هم د لته د نمونی په طور لکا هم چه پر صفحه د روزگار ـ یادگار وی نور
اشعار می په دیوان کښی لیکلی دی شایقان د علم او شعری له دیوان لولی

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل د کاتب الحروف غفر الله ذنوبه

ساقی پاڅه د سره ملو ډک یو جام را
ستا لغم نا آرام یم آرام را

بیا به بیا د نبیا رندانو ری څکم
پیر لی سو د خوښی بند پیغام را

دنیا پاتې ده بنادی مو یو ګړی ده
یو ګړی می خوښ کړه می کړی انعام را

د بلیتون په تاریکو کی می روښین سو
رنا لره د جام د میو نظلام را

ناکامیو د دنیا می کام را تریخ کا
چه می خوږ کا کام تر څه د وا ناکام را

نه نشاط سته نه مستی سته نه رندی شته
اچه سم نه بنغه او به علی الدوام را

پاه بوی سو د رزی ګی لب څه انود که
محمد ته اوره ډک یو بل جام را

تمت الکتاب بعون الملک الوهاب اللهم اغفر وارحم لکاتبه وقاریه ومن نظر حق علینا
والصلوة والسلام علی رسوله و علی آله واصحابه اجمعین کتاب تمام سو
په ورځ د جمعی ۲۴ د شوال المکرم ۱۱۴۲ سنه هجری په قندهار ښار او موقف
محمد هوتک هم فارغ البال سو الحمد لله حمدا کثیرا
بتاریخ دهم ماه ربیع الاول سنه یکهزار و دوصد و شست و پنج هجری گذشته بود

(c) ketabton.com: The Digital Library

از هجرت رسول خدا صلی الله علیه و سلم بدستخط حقیر فقیر کثیر التقصیر
نور محمد نوروزی بر دعا بیچاره رفعت جایگاه سردار عالی تبار سردار
مهردل خان قلمی گردید   هر که خواند دعا طمع دارم
زانکه من بنده گنه گارم   این کتاب را احقر الناس محمد عباس
قوم نهای در شهر کوئته بلوچستان خاص از برای عالیجاه تجارت نشان
حاجی عبد اکبر قوم هوتکی قلمی کرده ۱۳۰۳ سنه هجری با استعجال تمام قلمی شد

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library